

Pengevirke

Tidsskrift for ny bankkultur Nr. 3 | 2020

Tema: **Kreativitet og kultur**

Koronatid ♦ Idérikdom ♦ Framtidsbilder

Kreativitet i koronatid

✎ JANNIKE ØSTERVOLD

Det gamle ordtaket «Nød lærer naken kvinne å spinne» har fått ny aktualitet med koronaviruset og alle smittevernstiltakene, som har skapt store utfordringer for mange det siste halve året. Blant dem som har fått hverdagen snudd på hodet og har måttet finne nye og kreative måter å organisere virksomheten sin på, er mange kulturarbeidere og andre som arbeider med aktiviteter der mange mennesker samles. Jeg vil benytte anledningen til å gi en honnør til alle dere som, på forskjellig vis, bidrar til å gi oss berikende opplevelser, som gleder eller provoserer og inspirerer oss til å tenke og undres og utvikle oss som mennesker. Artister fra teater og sirkus, musikere, kunstnere, forfattere og dere som arbeider med undervisning. I denne utgaven av Pengevirke møter du blant annet representanter for nysirkus, frie teatergrupper og

frilans kulturarbeidere og får et innblikk i deres visjoner og utfordringer.

Men kreativitet er også viktig når det gjelder hvordan vi kan dekke våre materielle behov. I artikkelen *Å bo smått er en stor glede* kan du lese om hvordan to mennesker er fornøyd med å bo i et hus på 13,5 m². Kreative er også Octavio F. Dominguez og hans team, som står bak den veganske pop-up restauranten Esperanto, og Lars Michael Stockhausen Hektoen, som presenterer sin visjon for et globalt økologisk matsystem.

Kreative løsninger vil også være tema i desembernummeret av Pengevirke, som skal handle om bolig. Ta gjerne kontakt dersom du har tips og artikler om alternative boformer, økosamfunn, miljøvennlige løsninger i bolig og hvordan vi vil bo i framtiden.

Cultura Bank driver sin virksomhet etter prinsippene for 'social banking'. Det innebærer for det første at utlånsformålene vurderes etter etiske kriterier, og for det andre transparens – det vil si at innskyterne får vite hva pengene lånes ut til. Cultura Bank arbeider for at etikk og moral skal innarbeides i det økonomiske liv gjennom et nytt syn på penger, økonomi og lønnsomhet, hvor man ikke ensidig fokuserer på egennytte.

Cultura finansierer blant annet prosjekter som kan forbedre økosystemene, skape renere luftmiljø, gi verdige sosiale forhold, dekke behov for omsorg og gi barn og ungdom bedre oppvekstvilkår. Cultura samarbeider med lignende bankinitiativer i andre land og med organisasjoner som WWF og Redd Barna, Norge.

Cultura Bank har en balanse på ca. 1,1 milliard kroner. Det er 16 medarbeidere (ca. 15 årsverk) på kontoret i Oslo. Banken har kunder over hele landet. Cultura Bank er medlem av Global Alliance for Banking on Values.

Cultura Sparebank, Postboks 6800, St. Olavs plass, N-0130 Oslo
Besøksadresse: Holbergs gate 1, 0166 Oslo
Tlf. +47 22 99 51 99, cultura@cultura.no, www.cultura.no

PENGEVIRKE 3/2020

ISSN 1399-7734/

Online: ISSN 1901-2020

Utgis avCultura Bank
www.cultura.no**Redaksjon**Arne Øgaard (redaktør), aroegaa@online.no
Jannike Østervold, jannikeo@cultura.no**Layout**

ActVisual, www.actvisual.dk

Opplag

3 800

Bladet utgis 4 ganger i året.
Neste gang desember 2020.**Frist**Bidrag til neste utgave kan sendes til
Pengevirke senest 8. oktober 2020**Tema neste nummer**

Hvordan vil vi bo?

TrykkPapirutgaven av Pengevirke produseres
av Døvigen AS på svanemerket trykkeri i
Norge. Papiret er godkjent for Svanemer-
ket, EU-Ecolabel og det er både FSC-ser-
tifisert og PEFC-sertifisert samt ISO14001.
Trykkes i LED/UV-teknologi som er bedre
for miljøet og er energibesparende.**Forside**Foto: Cirkus Xanti. Se også artikkel på
side 4.Holdninger og synspunkter som kommer
til uttrykk i de enkelte artikler og innlegg
er forfatterne selv ansvarlige for. De er
dermed ikke nødvendigvis uttrykk for
redaksjonens synspunkter.

Bidrag til Pengevirke honoreres normalt ikke.

Abonnement på PengevirkePengevirke finnes både på papir og i
elektronisk utgave. Bestill Pengevirke i
elektronisk versjon på www.cultura.no/
pengevirke/abonnement.For bestilling eller avbestilling
av papirutgaven, send e-post til
cultura@cultura.no.Frivillig abonnementsavgift kan innbetales
til konto 1254.01.00177 eller med VIPPS til
#531405 (Pengevirke).

Innhold

Sirkus, en undervurdert form for kunst	4
Nomadeyoga i koronatid	8
Kunsten å håndtere det uventede	10
Å bo smått er en stor glede	12
Smånytt	14
Med håp om å vise et ekte drama	16
Kreativitet og inspirasjon i koronatid	18
De Utvalgte	20
Cultura Banks Økojakt 2020	22
Esperanto, en vegansk pop-up restaurant	24
Pedagogikk for kreativitet	26
Økonomer med fokus på miljø og samfunnsansvar: Jørgen Randers	28
En ny forening til støtte for et nytt globalt økologisk matsystem	30
Aktuelle bøker	31
Kommentar: Opprop for systemendring	34
Nytt fra Cultura Bank	35

Sirkus, en undervurdert form for kunst

✍ ARNE ØGAARD 📷 CIRKUS XANTI

Gjøgling og sirkus har vært sentralt i kulturen vår gjennom alle tider, men det er også i dag en aktuell kunstform i stadig utvikling. Nysirkuskompaniet Cirkus Xanti og den mobile Sirkuslandsbyen har blåst nytt liv i sirkusinteressen i Norge og kjemper for å få sirkus inn på det offentlige kulturbudsjettet.

Olav Tryggvasson imponerte sine vikinger ved å løpe på årene mens de rodde. I alle kulturer og tider har fysiske ferdigheter vært viktige i arbeid og krig. Det har alltid vært mennesker som har innøvd ekstreme ferdigheter, som har gjort stort inntrykk og skapt underholdning for hele folket. Utviklingen av sirkuskunsten har på ulike måter samvirket med utviklingen av teateret. I en periode var de to ganske adskilt i et teater, med hovedvekt på levendegjøring av tekst, og de rene sirkusforestillingerne, med stort innslag av dyr, akrobater, klovner og tryllekunstnere. Men i frie teatergrupper fra 1960-tallet av ble sirkusferdigheter igjen en del av teatret og fortsatte å utvikle seg til den varierte samtidsscenekunsten sirkus er i dag.

VANDRENDE KULTURHUS

Jeg sitter i en hage i Hvitsten, ikke så langt fra Drøbak, i solskinn og med god utsikt over Oslofjorden. Sverre Waage gir meg en omfattende innføring i

sirkusets funksjon og historie. Han er regissør, dramatiker og produsent, og har blant annet vært teatersjef ved Haugesund teater.

Han startet Cirkus Xanti i 2001 med den kritikerroste forestillingen *Ringen* og dro på en omfattende turné i Sør-Norge i et slitt, gammelt sirkustelt. I 2003 skapte han eventyrforestillingen *Trollprinsen* i et sirkustelt i Hunderfossen, bestilt av familieparken. Den ble seinere satt opp på Haugesund Teater og på hovedscenen til Det Norske Teatret i nye versjoner i 2004 og 2005. Versjonen fra 2005 fikk Hedda-prisen for beste barne- og ungdomsforestilling i 2006.

I 2004 begynte prosessen med å få opprettet Sirkuslandsbyen, en mobil sirkusfestival og -senter, som skulle bli en arena for produksjon og presentasjon av sirkus som scenekunst i Norge, og samtidig et integrerende pop-opp kultursenter og møtested for de lokalsamfunnene Sirkuslandsbyen besøker.

Den første Sirkuslandsbyen dro på turné i 2007 med tre forestillinger, *Trollringen*, *Sirkus Cabaret* og *Sirkus Cirka*, i innleide sirkustelt og vogner. En Sirkuslandsby med egne sirkustelt ble først realisert i 2009–10 med flerårig støtte fra Norsk kulturråd (2009–2015). Med egenkapital og støtte fra Norsk kulturråd kunne Sirkuslandsbyen endelig starte arbeidet med å videreutvikle og etablere sirkus som scenekunst i Norge.

Sirkuslandsbyen er det største prosjektet til Cirkus Xanti og opptar det meste av arbeidet gjennom året. Siden etablering av Sirkuslandsbyen etter 2009 har så a si alle kompanier og utøvere som definerer seg til de nye sirkusgenrene i Norge vært innom Sirkuslandsbyen med forestillingsprosjekter, deltatt i kurs, workshops m.m. Samt en rekke nordiske og internasjonale prosjekter. Alle norske prosjekter som kan tilpasses Sirkuslandsbyens lokalteter, er ønsket velkommen, det være seg amatører eller profesjonelle. Det har vært et bevisst valg og i tråd med intensjonene og premissene for den flerårige støtten fra Norsk kulturråd.

Sirkuslandsbyen har vært arrangert årlig i Torshovparken i Oslo, siden 2009, og siden da har Cirkus Xanti åpent invitert til deltagelse i eierskap og drift av Sirkuslandsbyen. Men til nå er det ingen som har hatt ressurser til å ta

dette ansvaret og denne risikoen. I 2017 ønsket derfor Cirkus Xanti å satse på en forandring for å aktivere Circus Village Network og sirkusmiljøet i Norge til en prosess mot en fastere organisering. Målet var at et nytt og sterkt Circus Village Network kunne overta og drifte Sirkuslandsbyen og de etablerte festivalene i Sandvika og Oslo.

«Konklusjonen ble dessverre at alle vil være med å leke, men ingen andre enn Cirkus Xanti vil og kan ta ansvar og risiko for å drive og drifte Sirkuslandsbyen. Og siden Cirkus Xanti ikke har fått tilstrekkelige forutsigbare tilskudd til å engasjere og lønne flere for å utvikle prosjektet til et helårlig sirkussenter for sirkus som scenekunst i Norge, sitter vi fremdeles i en catch 22, og steinen må ruller opp bakken på nytt hvert eneste år av Cirkus Xanti alene, som ansvarlig.»

Å drive Sirkuslandsbyen er ikke bare å arrangere flere uker med internasjonale festivaler hvert år, men også et omfattende vedlikeholdsarbeid og lagring av sirkustelt, vogner og utstyr. For å kunne drive Sirkuslandsbyen må Cirkus Xanti også vedlikeholde et nordisk- og internasjonalt nettverk og samarbeid, skape inntekter og arbeid til sirkusartister og teknikere på egne forestillinger gjennom året samt produsere og re-produsere et basisprogram til Sirkuslandsbyen.

«Men vi gir ikke opp. Med forholdsvis små midler kan Sirkuslandsbyen stå opprigget for bruk mesteparten av året så at si overalt i Norge. Opprigget i full størrelse er Sirkuslandsbyen på størrelse med et stort regionteater, med 4 scenerom med samlet publikumskapasitet på ca. 1200. Driftskostnadene vil kun være en brøkdeler av driftskostnadene til et regionteater. Men det vil bety enormt mye for utviklingen av et produksjonsmiljø for sirkus som scenekunst.

Oslo er den eneste hovedstaden i Europa som ikke har et produksjons- og visningssted for sirkus som scenekunst. Eksempler fra andre land viser at fra det øyeblikket et senter blir startet, med profesjonell drift knyttet til produksjon, trening og undervisning, eksploderer aktiviteten, og en lang rekke sirkusartister, – prosjekter og -kompanier skaper en base knyttet til senteret og blir en stor og viktig ressurs for en kvalitativ utvikling i hele landet på alle nivåer. Så vår bønn til Kulturrådet er å gjøre et vakkert og storslagent unntak for Cirkus Xanti og Sirkuslandsbyen, ta oss ut av den lange scenekunstkøen og gi oss et forutsigbart og stort nok tilskudd til å skape den samme utviklingen i Norge.»

KAMPEN FOR PENGENE

Jeg får en omfattende innføring i Sverres store arbeid med å skrive søknader >

”

Oslo er den eneste hovedstaden i Europa som ikke har et produksjons- og visningssted for sirkus som scenekunst.

til Norsk kulturråd og andre offentlige instanser, noen år har de fått midler, andre år har det vært magrere. Spesielt etter at høyresiden kom til regjering, har det vært mindre vilje til å støtte den frie skapende delen av kulturlivet. I det hele tatt har det vært liten forståelse for sirkus som kunst- og kulturuttrykk her i Norge. I Frankrike kom det derimot en oppblomstring under president Mitterand. Da fikk landet statlig støttede sirkusskoler, og det ble gitt offentlig støtte til sirkuskompanier. Et vendepunkt for sirkus i Skandinavia var da Circus Cirkör ble grunnlagt i Sverige på midten av 1990-tallet. De fikk raskt omfattende støtte for å etablere et senter for utvikling av nysirkus i Sverige. Circus Cirkör har i dag et stort sirkussenter i Botkyrka kommune syd for Stockholm. Her har de også eget sirkusgymnas. I tillegg til spektakulære forestillinger, som turnerer verden rundt, driver de kursvirksomhet. I et forsøk på å forklare hva nysirkus er skriver de: «Tenk deg en kreativ blanding mellom teater, akrobatikk, mime, rockemusikk og gateaktiviteter, som skating og hiphop.»

Sverre Waage drømmer om et eget sirkussenter i Norge. Han har sett etter passende steder i over 20 år og vært med på forhandlinger med flere byer og kommuner og har fremdeles et håp om at det gamle Botsfengslet kan omdannes til et mangfoldig kulturhus, som kan inkludere et første norske sirkussenter. En tomt ved Hausmania i Oslo var egentlig prosjektert til sirkusbygg, men politikerne hevdet at sirkusmiljøet ikke var interessert, og vips, så ble enda et kino og teater, Vega Scene, bygd i Oslo.

PEDAGOGISK ARBEID

I Norge får idrettsstjerner stor oppmerksomhet når de har trent opp kroppen til å yte maksimale resultater. Akrobater som trener seg opp til ekstreme prestasjoner, får sjelden samme oppmerksomhet. Vi mennesker har mulighet til å trene en rekke ulike evner, og det å beherske nye områder styrker selvfølelsen. Så selv om ikke alle kan bli sirkusartister, kan mange ha stor glede av å trene akrobatikk, sjonglering og andre sirkusdisipliner. Mange unge får i dag ikke noe annet tilbud enn det de kan få ut av en datamaskin. I sommer har Cirkus Xanti holdt kurs for barn og ungdom i bydel Søndre Nordstrand i Oslo, en bydel med innflyttere fra mange verdenshjørner. Det er neppe noe som styrker integreringen bedre enn det å gjøre noe sammen. Dette har man innsett i Frankrike og flere andre

land hvor man arrangerer sirkuskurs i bydeler som mangler lokale kulturtilbud og har høy andel innvandrere. Sverre har et ønske om at ungdommer kan få bruke sirkusteltene til Cirkus Xanti som sitt eget kulturhus, til det de brenner for. I tillegg kan de få lære å rigge opp sirkustelt, rigge og styre lys og lyd, som kan bli meningsfulle yrker for noen av ungdommene i fremtiden.

SIRKUSETS FREMTID.

Fra gammelt har sirkus vært underholdning for voksne mennesker, særlig fra arbeiderklassen. Etter hvert er det blitt aksjoner og forbud mot dyr i sirkus, som har gjort at mange tradisjonelle sirkus har lagt ned. Fra gammelt av var sirkusyrket noe som gikk i arv. Barna ble lært opp av sine foreldre, og i de sirkus foreldrene jobbet i. Sirkus var en delvis lukket nomadisk subkultur i utkanten

av storsamfunnet. Men i dag er sirkus en aktiv og skapende del av samfunnet. De fleste land i Europa har en offentlig forvaltning av sirkus, med en infrastruktur av sirkushøyskoler, produksjons- og visningsentre. Frankrike har f.eks. i dag over 300 offentlig støttede sirkuskompanier. Sirkus er en viktig kulturimpuls i vår tid, som trenger oppmerksomhet og økonomisk støtte, også i Norge. 🍀

www.cirkusxanti.no

www.sirkuslandsbyen.com

Les mer: *The Rising Wave*, en statusrapport for sirkus som scenekunst i Norge 2018, en rapport laget av Cirkus Xanti, med støtte fra Norsk Kulturråd: bit.ly/3auPcDS

✳ Cirkus Xanti er kunde i Cultura Bank

Nomadeyoga i koronatid

✍️ JANNIKE ØSTERVOLD 📷 MAKARAND GONJARI

Annette Dyvi er yogalærer. For henne har Covid-19 skapt både begrensninger og muligheter. Undervisningen har beveget seg fra yogastudioet og ut på internett og i det fri. Det er utfordrende, utviklende og helt i tråd med yogaens essens – å gjøre oss i stand til å møte livets krav.

Annette starter med å trekke pusten dypt – hun praktiserer det hun lærer, øver seg på å være til stede. Akkurat nå er hun på fjellet. Vanligvis ville hun vært i Oslo på denne tiden av året og startet opp yogaundervisningen. Hun forteller:

«I morges gikk jeg ut, så ut over fjellheimen, kjente på hvor heldig jeg er, hvor glad jeg er for de enkle og nære ting og for at jeg kan være på fjellet litt lenger og starte undervisningen online. Denne muligheten har oppstått på grunn av Covid-19. Det sies at når en dør lukker seg, åpner Gud et vindu. Da innskrenkningen av muligheter kom, kunne jeg stoppe opp, puste og ta det med ro, istedenfor å få panikk – og så se om det åpnet seg et vindu. Og det har jeg erfart at det har gjort mange ganger gjennom livet. Det har gitt meg større stødighet, evne og vilje til å se at det er OK å ta imot utfordringen. Og det er da mulighetene kommer.

YOGA OPPØVER INDRE OG YTRE FLEKSIBILITET

Nå er det ikke så kreativt å holde på med online yoga, det har mange gjort, men onlineyogaen har gitt meg større frihet. Omstillingens kunst er noe som yoga hjelper meg med. Yogaen lærer meg å fokusere på det jeg faktisk får, åpne opp og ta imot det. Yogaen hjelper meg med å komme inn i kroppen og få en tilstedeværelse og tyngde på jorda. Men det er også så mye mer! Det er en kobling av kropp og bevissthet. Kroppen er redskapet vårt til å leve dette livet, og bevisstheten er i kroppen.

Jeg synes yoga er veldig spennende, fordi den viser deg veier og gir deg øvelser for å møte livets krav. Du gjør øvelsene fysisk på matten, i pusteøvelser eller i åndelige øvelser. Alle disse øvelsene endrer noe i deg. Yoga utvikler pusteorganene; pusten er innånding og utånding, den skaper forbindelse mellom ånd og materie. Yoga er også

en øvelse i å fokusere oppmerksomheten – øke tilstedeværelsen. Slik viser yoga vei i livet.

Men det er ikke nok å bli sterkere og sterkere og sterkere – du må også slippe inn noe nytt. Yoga handler om å bli stødig og solid, samtidig må det være bevegelse, det må skje en utvikling og en utfoldelse i deg selv og i livet. Denne utfoldelsen er like viktig som å være sterk og stødig. Vi må våkne i bevisstheten til nye innsikter, nye forståelser, se større sammenhenger. Vår kultur har prentet inn i oss ideen om iboende synd. Enda dypere i oss ligger en kjærlig, skapende kraft, som vil ut. Den utfolder seg i livet.

I morges gikk jeg ut, så ut over fjellheimen, kjente på hvor heldig jeg er, hvor glad jeg er for de enkle og nære ting og for at jeg kan være på fjellet litt lenger og starte undervisningen online.

Denne muligheten har oppstått på grunn av Covid-19.

På sikt vil noe breste hvis du stadig står på stupet og strekker deg så langt du kan, i bare en retning. Det er opp til deg å forvalte det utgangspunktet og ståstedet du har og finne balanse. Det er aktivitet, og det er pauser. Ikke løp hele tiden, for da strekkes du og kroppen altfor mye. Yoga viser deg hva som holder på lang sikt, over tid, hva som er levedyktig og bærekraftig. Yoga er bærekraft fra innsiden og ut.

UTEYOGA MELLOM JORD OG HIMMEL

Nomadeyoga vokste frem av at det var stengt for å være inne, samtidig har jeg lenge gått med ønsket om å ta yoga utendørs. Naturen i oss speiles jo direkte når vi er ute. Der er det ingen beskyttelse i form av et hus. Når jeg står på underlaget, står jeg rett på moder

jord, ikke på et gulv. Når du ser oppover og strekker armene, så møter du ikke taket, men kan se rett opp i himmelen; du ser lyset, fargene, du ser det som pågår akkurat der og tar det inn, det forsterker opplevelsen.

Når du er inne, får du en ro, en trygg ramme, et laboratorium. Omgivelsene er satt, og det gjør at du kan fordype deg, gå lengre inn, få mer tak i detaljer. Du hviler kanskje bedre, spenner av mer og kan få større ro. Når du går ut i en park, utsetter du deg for temperatur, regn, vind, bakken som er kald, du må kanskje ha støvler, det er grønske og hundebæsj, og det er åpent. Det er vanskelig å ha fokus, det er så mye som skjer, omgivelsene er påtrengende. Dette gjør at mye av kvalitetene som yoga oppøver og krever blir påkalt sterkere her.

Nomadeyoga handler om å flytte seg. Kanskje om et år har vi flyttet oss til Bygdøy eller Bjørvika. Da begynner kunstneren i meg å leve. Jeg er jo improvisasjonsdanser, utdannet i Amsterdam, dette er virkelig i min gate. Der gikk vi ut for å gjøre byrommet til vårt, så tok vi inntrykkene tilbake inn i studio. Nå er det gøy at jeg gjennom yoga utforsker byrom og naturen ute igjen.

Min nomadeyoga er ikke å ta innedyogaen ut i en park, i pent vær, med alle mulige hjelpemidler. Mitt tilbud er å praktisere yoga utendørs, så godt vi kan, i bevisst samspill med naturen rundt oss. Naturen er aldri det samme. Omgivelsene oppleves sterkere ute enn inne. Naturen inne i deg i møte med naturen der ute. Du er sårbar til en viss grad, det er kanskje folk som ser på deg i parken, du står på et underlag som er ujevnt. Du kan kjenne: "idag kommer jeg ikke så dypt i stillingen," men kanskje får du en opplevelse av noe annet. Uteyoga øver deg opp i å omstille deg etter omstendighetene, uten å miste fokus.

Jeg har inneklasser, nettklasser og uteklasser, og det har Covid-19 hjulpet meg med. Tidligere har jeg til en viss grad gjemt meg i mitt hjemmestudio. Det har vært behagelig, og det har vært begrensende. Nå våger jeg mer, jeg våger meg ut på internett, jeg våger meg ut i friluft.»

www.adyoga.no

Kunsten å håndtere det uventede

✍ ARNE ØGAARD 📷 DET ANDRE TEATRET

I Oslo finnes det et teater hvor stykkene spilles uten manuskript, hvor billettene koster under 200 kroner og hvor størsteparten av publikum er under 40 år.

Jeg vandrer på den idylliske gangveien langs Akerselva i Oslo, helt opp til Lilleborg torg på Torshov, hvor jeg finner både Den Andre Caféen og Det Andre Teatret. Her dyrkes improvisasjon som kunstform, og jeg møter teatersjef og kunstnerisk leder Mats Eldøen og økonomiansvarlig Ane Helseth. De forteller at teateret drives ut fra følgende grunnverdier:

- Forestillingene skal være like morsomme for både publikum og skuespillere.
- Vi skal være i dialog med publikummet vårt
- Hver forestilling skal være ny
- Det skal spilles med risiko. Det vil si en fare for at alt kan gå galt.

Mats legger til at i det ytre kan alt være litt enkelt og skranglete. Her er det andre kvaliteter som teller. Det er en helt egen stemning og spenning både i salen og på scenen når verken publikum eller skuespillere vet hvordan kveldens forestilling vil utvikle seg. Publikum inviteres til å komme med innspill, som

bestemmer den videre handlingen, og latteren sitter løst når skuespillerne kaster seg rundt og tar utfordringene på strak arm. Etter forestillingen treffer du kanskje noen av skuespillerne i den hyggelige baren i Den Andre Caféen.

Selv om mye er improvisasjon, så har stykkene alltid et utgangspunkt og en ramme. På vårprogrammet sto blant annet titler som *Siri og de gode hjelpere*, *Rap'sical*, *Instant Broadway*, *På grensen til sang*, *Improtent*, *Gullrekka*, *Blind Date*, *Impro on the Beach*, *Balladen om livet og døden og alt i mellom* og *Nær sagt Ibsen*. De spiller mange forestillinger hver uke og har barneteater på lørdager.

MANGE ØKONOMISKE BEIN

Det Andre Teatret åpnet dørene i september 2011 og har siden vokst for hvert år. De siste årene har publikumsantallet oversteget 34 000. Teateret har en gruppe frivillige, som bidrar med alt fra billettsalg, vask, rydding og mer tekniske oppgaver. I dag kan teateret lønne 7 årsverk fordelt på 13 personer, med fra 20 til 100% stilling. 21 skuespillere er tilknyttet teateret, og noen av disse har også delstillinger i staben. Dette er en virksomhet hvor det legges stor vekt på samspill, tillit og vilje til å ta ansvar.

I dag dekkes 30% av driften av offentlige tilskudd, mens resten dekkes av billettinntekter og penger fra kurs- og oppdrag fra næringslivet og samarbeid med andre teatre. I sommer hadde Det Andre Teatret det kunstneriske ansvaret under Sommerteatret med KIOs skuespillerstudenter i Frognerparken, og denne høsten skal de ut på turné med Riksteateret og vise *Verdens nest kuleste forestilling*.

De har kurs i improvisasjon og teater for både barn og voksne. De har også kurs for bedrifter som Telenor og DNB,

Nesten som et ordentlig teater – bare litt morsommere.

Det Andre Teatret – om seg selv

hvor de lager forestillinger og øvelser for de ansatte. Hovedmålet er at det skal være trygt, morsomt og utfordrende. Sentrale temaer kan være kundebehandling, kommunikasjon og samarbeid. Gjennom improvisasjonslek får deltakerne utfordre sin egen frykt for å gjøre feil og vilje til å prøve. En av skuespillerne, som også er psykolog, kan holde foredrag. Skuespillere fra Det Andre Teatret tar også oppdrag som konferansierer.

12. MARS

Jeg besøkte teateret i begynnelsen av august. De våget ikke å legge ut noe program for hele høsten og var litt tynget av usikkerheten. 12. mars stoppet de alle forestillinger, men få dager etter var de i gang med å strøme forestil-

linger på Facebook. Forestillingene var gratis, men folk ble oppfordret til å vippe inn penger. Til sammen oppnådde de 200 000 visninger. En forestilling ble vist digitalt for Den kulturelle skolesekken og ble sett av 9000 skolebarn.

18. juni åpnet de for publikum igjen, og de spilte 42 forestillinger i juni. De går forsiktig i gang med høstsesongen, men vet samtidig at smittetallene er stigende, og at det kan komme nye restriksjoner. I juni måtte de spille for bare 72 tilskuere, mens de vanligvis har mer enn det dobbelte. For et teater som er så basert på tilskuerkontakt var dette noe uvant, men de vennet seg til det etter hvert.

På vei nedover langs Akerselva tenkte jeg på hvor mye kulturliv som blomstrer i Norge og som bare de færreste vet om. Et stort antall mennesker yter en stor kreativ innsats, men omtales aldri i media. En skal være ganske oppsøkende og oppmerksom for å oppdage hva som egentlig skjer.

detandreteatret.no
[@detandreteatret](https://twitter.com/detandreteatret)

Å bo smått er en stor glede

Med fokus på materialbruk, downsizing og å bygge billig

✍️ TROELS ROSENKRANTZ FUGLSANG

Våre besteforeldre varmet bare opp de nødvendige rommene i huset. I dag har mange av oss både store hus og tilgang til feriesteder og hytter, som kan forvarmes med et klikk på telefonen, og de er ikke lengre det vi kan kalle primitive. Det gjør at vi står i fare for å miste kontakten med våre omgivelser og bevisstheten rundt eget forbruk.

Jeg tror vi alle har behov for et sted vi kjenner, et sted det er behagelig å være, et sted å bo. Men hva er et hjem, hvordan kan det se ut? I dag står vårt lille hus parkert på et stykke jord vi leier bak en låve. Her bor vi, to personer, på 13,5 m² + hems. Huset ble bygget av Mari med hjelp fra kjæreste (meg), arkitektfar og en god venn. Så langt det var mulig brukte vi gjenbruksmaterialer, som allerede hadde levd et langt liv i et annet hjem. Vi har brukt lite ressurser på de kvadratmeterne vi bruker mest i hverdagen, og vi kan endre utsikten når vi ønsker det.

Det finnes etablerte normer og standarder, som skaper forventninger til måten å gjøre ting på. Vårt valg av bolig er et brudd med disse forventningene. Folk flest kan ikke forestille seg muligheten for å bo i en bolig med så få kvadratmeter per person. Men i huset vårt har vi både do, dusj og vedovn, og vi opplever høy komfort. Dette prosjektet handler for meg om å undersøke hva jeg har behov for og hvor jeg vil. Med et så lite hus kan vi hugge ved for en vinter på noen timer. Det

tar også bare to minutter å vaske gulvet, og det tar kort tid å lete når noe er borte.

PRODUKSJONEN AV ET MINIHUS

Mari jobber som nysirkusartist og realiserte for to år siden drømmen om å bygge sitt eget hus på hjul. På denne måten kan hun reise på turne, men fortsatt ha råd til et hus å komme hjem til i Norge. Dette er ikke bare en økonomisk fordel, men også en drøm om å minimere sitt CO₂-utslipp og leve enklere.

«Det startet sammen med en venn og vår felles drøm om å bygge et eget hjem. Et hjem som ville fungere til min noe omflakkende livsstil. Altså billig, lite og flyttbart, med et bevisst forhold til materialvalg og forbruk.»

Etter tre uker med lange dager sto huset ferdig utvendig, innredning, strøm og vann gjenstod.

«Ofte tenker jeg det er fint at man ikke helt er klar over hva man setter i gang, men kaster seg ut i noe, uten helt å vite hvordan det blir eller omfanget av prosjektet. Selvfølgelig må ting planlegges, men her er det også mye som har blitt til underveis.»

Men det var viktig at huset var gjennomtenkt, med tanke på god arkitektur.

«Det er gøy å få tenke kreativt og ikke kun praktisk. Det

trenger ikke se ut som en brakke. Selv synes jeg at jeg har et vakkert hus.»

Det tar tid å bygge med gjenbruk, men det er også veldig gøy å bruke materialer med historie. Huset er kledd i et gammelt låvetak fra Danmark, alt av vinduer og dører er kjøpt på Finn, inne i huset kommer dusjen fra dynga, kjøkkenbenken er et gammelt gjerde, og det er ellers mye gammel plank og annet gull.

«Ved å bo lite blir man også mer bevisst sitt forbruk, og med lite oppbevaringsplass blir man nødt til å ta bevisste valg om hva man "trenger". Når jeg selv må fylle vann i tanken, tømme komposteringsdoen, hente gass og koble meg på strøm, får jeg hele tiden oppdateringer om mitt forbruk. Huset har til i dag kostet meg i underkant av 200 000 kr. Å bygge på denne måten har gitt meg mulighet til å skape et eget hjem uten å ta opp lån. Man kan selvfølgelig bygge både billigere og dyrere, men å tenke på konseptet "hjem" på nye og alternative måter er både spennende og kan være svært økonomisk lønnsomt.»

Dette prosjektet ligner på alle andre nybygg. Kranselag, innvielse med den første kaffekoppen, kriser, seiere og gode

venners hjelp. Huset har også de samme funksjoner som et vanlig hus, med både kjøkken, soverom, stue, dusj, do og innlagt vann. På markedet finnes det også foretak som bygger slike hus på bestilling, men om du er glad i prosjekter og interessert i å bygge selv, er dette et flott sommerprosjekt. Vi trenger flere som er bevisst sitt forbruk og ønsker å minske sitt boareal. Dette kan du gjøre uten å gå på kompromiss med livskvaliteten.

Sivilarkitekt MNAL: Stein Stoknes

Stuen føles stor og romslig. Retning sovehems, kjøkken, bad, entre og oppbevaringskap

Glødern vedovn produsert i Moss. Designet for båter, holder oss varme de dagene matlaging og opphold ikke holder huset varmt nok.

Du kan se film om prosjektet på
<https://vimeo.com/317661908>

Smånytt

Vindkraft i vinden

Utbygging av vindkraft har vært et omstridt tema den siste tiden. Vindkraft gir fornybar energi, men inngrepene i naturen er store, og fugler og flaggermus er utsatt for kollisjoner med turbinene. Naturvernforbundet jobber mot utbygging i viktige naturområder, for eksempel Innvordfjellet i Trøndelag og Buheii i Agder, hvor det er store naturverdier. Naturvernforbundet har gitt ut rapporten Fossilfritt Norge, som viser at det er mulig å elektrifisere Norge nesten uten bygging av nye kraftverk. Da må vi satse kraftig på energieffektivisering, gradvis fase ut petroleumssektoren og legge om store deler av transporten i mer bærekraftig retning. Vi kan ikke løse klimakrisa på bekostning av naturkrisa!

Les rapporten Fossilfritt Norge her: <https://bit.ly/32jGiWI>

Livsbetraktninger i koronatid

Psykolog Grethe Nordhelles lille bok *Livsbetraktninger i coronaens tid* startet som en rekke facebook-innlegg og endte opp med å bli samlet til en bok, som ble så raskt populær at første opplag allerede var utsolgt når dette skrives. Boken inneholder livsvisdom over mange grunnleggende temaer i menneskers liv, som er viktige uansett tid vi lever i, men noen av temaene er spesielt knyttet opp til den tiden vi lever i nå. Hver side er et tema å dvele ved. Boken er på 100 sider inkludert illustrasjoner. Boken koster kr. 150,- og er å få kjøpt på Integral Psykologisk Institutt sin minibokhandel, men kan også sendes for tillegg av porto og emballasje.

Boken kan bestilles fra post@nordhelle.no

Se også www.nordhelle.no

Ny bok om folkefinansiering

Folkefinansiering er fremdeles en forholdsvis nye måte å skaffe prosjektfinansiering på. Boken *Advances in Crowdfunding: Research and Practice* gir en gjennomgang av status på området globalt, de ulike modellene for folkefinansiering og etiske hensyn. De setter folkefinansiering inn i både historisk og geografisk sammenheng, og ser på hvordan folkefinansiering har vært brukt i ulike sektorer, før de til sist trekker opp noen perspektiver for fremtiden. En av redaktørene er Rotem Schneor, førsteamanuensis på Handelshøyskolen ved Universitetet i Agder, der han leder Crowdfunding Research Center. Best av alt, boken kan lastes ned gratis her: <https://bit.ly/34kcZWd>

Nettbasert spill om opera

Bergen Nasjonale Opera holder på å utvikle et nettbasert spill, der både komponist, librettist, sanger og regissør vil dukke opp som 3D-figurer. Gjennom spillet vil de vise hvordan en opera blir til, fra første note blir skrevet og fram til premieren. Den unge komponisten Peder Barratt-Due (f. 1993) og det norske animasjonsfirmaet Expanse har fått oppdraget med å utvikle spillet. Arbeidstitelen er *Veien til premieren*. Operaspillet skal være nettbasert og gratis for alle. Når dette skrives er spillet ennå ikke lansert, men det skal være rett rundt hjørnet. Så følg med på nettsiden til Bergen Nasjonale Opera.

bno.no

Foto: Bergen Nasjonale Opera

Gode tips til mer miljøvennlig liv

Søstrene Anette og Susanne Bastviken står bak bloggen og bedriften Radical Broccoli. Sammen har de skrevet boken *Jordnært, enkle tips til en mer miljøvennlig hverdag*. De er særlig opptatt av hvordan det kan være enkelt og morsomt å leve miljøvennlig. Selv har de eksperimentert med å leve helt plastfritt i en periode. Søstrene utgjør også en del av gjengen bak sleepers.no, miljøvennlige flip-flops, laget av naturgummi tappet på Sri Lanka og produsert rettferdig. Et smart kjøp, istedenfor vanlige flip-flops av syntetisk gummi, som ikke brytes ned i naturen.

www.radicalbroccoli.com
sleepers.no

Foto: Marlene Sæthre

Sirkulærøkonomi i praksis

Niels Gerner Nielsen driver gjenbruksbutikken Det Gule Hus i Telemark, der folk kan leie seg en hylle og selge ting og tang fra loft og kjeller, skuffer og skap, mot 15% provisjon til butikken. Pengevirke skrev om ham allerede i nr. 1 i år, etter at han hadde startet butikken i desember 2019. Nå har Dagens Næringsliv kåret ham til en av våre ledestjerner mot nye, bærekraftige løsninger. Dagens Næringsliv presenterer i løpet av året 30 personer under 30, som vil gjøre verden mer bærekraftig, gjennom gode ideer, handlekraft eller lederegenskaper. Vi gratulerer Niels, og håper idéen vil spre seg utover i resten av landet.

[@detgulehusvgb](https://twitter.com/detgulehusvgb)

Med håp om å vise et ekte drama

✍ ARNE ØGAARD 📷 NILS-PETTER AALAND

12. mars var Peder Opstad i Australia med klare planer for et samarbeid mellom norske og australske skuespillere. Forarbeidene var fullfinansiert, og det var gjort avtaler med både en norsk og en australsk teaterfestival, men ville koronaviruset kunne stoppe prosjektet?

Med munnbind i flyet kom Peder seg hjem til familien i Norge. Men videre arbeid med forestillingen om de dramatiske hendelsene på skipet Tampa måtte legges på vent.

I august 2001 var containerskipet M/S Tampa på vei fra Australia til Singapore da det ble anropt av australske sjøredningsmyndigheter med anmodning om å assistere en havarist med 434 flyktninger om bord. Alle ble reddet om bord i Tampa. Men så nekter de australske myndigheten å ta imot dem. Det oppsto en dramatisk konflikt hvor den norske kapteinen Arne Rinnan til slutt trosset de australske myndighetene selv om de sendte soldater om bord. Saken vakte stor internasjonal oppsikt og førte til konflikt mellom norske og australske myndigheter.

Denne saken er minst like viktig i dag som for 19 år siden. Peder Opstad og hans australske venner har intervjuet mange av de involverte, og de har fått

høre historier som er for sterke til at de vil virke troverdige på en scene. Planen var at stykket skulle ha premiere på Unge Viken Teater 26. oktober med skuespillere fra både Norge og Australia, men med dagens karantenebestemmelser er det umulig, ettersom ekstra kostnader til livsopphold i karantene-tiden ville sprengte budsjettet. Unge Viken Teater har sammen med flere stiftelser bidratt til finansieringen. Hvordan det går med de to teaterfestivalene er Peder usikker på. Det blir mest sannsynlig ikke i år, og neste år får de nye ledere som kan ha andre interesser.

Jeg treffer Peder i hans idylliske lille sommerhus i Solvang Kolonihage på Sogn i Oslo. De siste årene har han vært engasjert ved Unge Viken Teater (tidligere Akershus Teater) og har derfor rett

Fra forestillingen «Bjørnson unplugged». Peder Opstad og Markus Tønseth.

på dagpenger. Han betegner dem mest som «plaster på såret» og ikke som noe som er nok til å leve av, men sier han er heldig som har noen oppsparte midler og en kone som er ansatt i staten. Han er bekymret for kolleger som ikke er i en lignende i situasjon og frykter at flere vil forlate teatermiljøet. For å få dagpenger må han fylle ut et skjema og krysse av de dagene han arbeider, helt uavhengig om det er betalt eller ikke betalt arbeid. Men når arbeider egentlig en kunstner? Hvis han begynner å tenke på en ny forestilling, er det da arbeid?

TEATER GRIMSBORKEN

Peder Opstad ble grepet av teateret allerede da han som barn så gjenferdet i Hamlet. Han utdannet seg til skuespiller i London, og i 1998 dannet han en egen teatergruppe her i Norge. I 2002 ble den formelt registrert med navnet Teater Grimsborken, oppkalt etter den norske

eventyrhesten. Gruppen er blant annet kjent for sin oppsetning av Terje Vigen, som de har spilt 250 ganger, blant annet ved Cultura Banks 10-årsjubileum i 2007. En annen suksess har vært Bjørnson Unplugged, en humoristisk stuntversjon av Bjørnsons *En glad gutt*, hvor

”

Det er spennende å oppleve hvor forskjellig norske ungdommer tar imot stykkene og hvor forskjellig mentaliteten er i ulike deler av landet.

teknikerne må redde forestillingen. Den kulturelle skolesekken er blitt en viktig arbeidsgiver for frie teatergrupper og andre utøvende kunstnere. Aktører for Den kulturelle skolesekken reiser rundt og spiller på skoler i hele Norge, og Peder sier det er spennende å oppleve hvor forskjellig norske ungdommer tar imot stykkene og hvor forskjellig mentaliteten er i ulike deler av landet. På disse turnéene spiller de vanligvis to forestillinger hver dag, og Grimsborken har vært oppe i 400 forestillinger i året. De fleste steder blir de tatt godt imot, men det har også hendt at de kommer til en skole hvor noen spør overrasket «Åh, er det i dag dere kommer», og hvor de selv

Peder Opstad i forestillingen «Eventyret om pannekaka».

må rydde gymsalen før de kan installere seg. Den kulturelle skolesekken betaler god lønn, reise og overnatting, men det er ikke innberegnet midler til administrasjon. På et tidspunkt var Grimsborken oppe i 14 skuespillere og ble dermed en liten bedrift, som krevde et omfattende administrativt arbeid. Peder fant derfor ut at han måtte begrense truppen. For å roe litt ned lot Peder Grimsborken hvile noen år, mens han arbeidet ved det som da het Akershus Teater. Men tre uker i september skal de igjen på en liten skoleturné å spille en dramatisering av Jacob Breda Bulls fortelling om Vesleblakken.

I den idylliske lille hagen hvor solen for en gangs skyld skinner utveksler vi også tanker om at en god forestilling må ha både alvor og humor og appellere både til tanker og følelser, og bekymringer om moderne skuespilleres mangel på diksjon og varierende evne til å få stemmen til å bære naturlig ut i rommet. Et skuespill kan alltid utvikles, men Peders oppfatning er at det ikke gjelder å legge på stadig mer effekter. Stykket er perfekt når du ikke kan ta mere bort.

www.grimsborken.no

✳ Teater Grimsborken DA er kunde i Cultura Bank.

Kreativitet og inspirasjon i koronatid

✍️ JULIUS MASKE

Korona har gitt oss muligheten til å fordype vårt naturnærvær og å ta klimaforandringene inn over oss. Å lytte til oss selv og naturen er kilder til kreativitet og inspirasjon.

Hva er egentlig kreativitet? Er kreativitet den gode idéen, eller gjennomføringsevnen til å sette den ut i livet?

Og hvor kommer den fra?

Da koronaen slo ut i mars, var det mye usikkerhet og frykt i luften. For min egen del kjente jeg på uvante følelser og tanker, jeg visste ikke hva som var i ferd med å hende, det jeg opplevde var utenfor min kontroll. Det var skummelt å ikke vite hva som skulle skje. De første

månedene handlet det om å lukke grenser og stenge skoler. Holde seg hjemme, og isolere seg. Det ble erklært pandemi, og alle verdens regjeringer måtte stramme inn og få tingenes tilstand under kontroll. Hele denne fasen var som et digert åndedrag, et langt innpust.

Men et halvt år etter at hele Norge og resten av verden ble snudd på hodet, opplever jeg i mitt eget liv aller mest: nye muligheter! I sommer har vi pustet ut, tømt oss, fått utløp for energiene våre, følelsene og tankene. Vi har vært ute i naturen, alene og sammen med venner og familie. Gjennom dette

utpustet opplever jeg en ny motivasjon, en slags kollektiv tanke, som ønsker forandring og forvandling.

Vi har fått nye perspektiver på livet vi lever. Disse kreftene virker i oss alle, og ved å åpne opp for dem vil snøball effekten fort bli tydelig. Sommeren 2020 har vært spesiell. En slags kombinasjon av de to foregående sommerene, den i fjor med alt regnet, og den året før, med all sola og tørken den førte med seg. I år har det vært mye vær. Skogene er tropiske, og grønnsaksåkrene og skolehagene er frodige og fulle av liv. Det har blomstret. Vi har blomstret.

Norør Creative er en kreativ sfære som vil forene

Det lokale med det globale.

Det gamle med det nye.

Det tradisjonelle med det moderne.

Det organiske med det teknologiske.

Blomster og urter vi sanket for å bruke som dekorasjon.

KUNSTEN Å KULTIVERE

Å være inspirert må kunne kalles essensen av å leve. Jeg føler meg i kontakt med en kraft som bærer meg, nærer meg og lærer meg. Det er inni meg jeg opplever klimaforandringene nå. En prosess som er dypt koblet til været. Soloppganger og nymåner. Stjernebilder og kometer.

Sesongene kommer og går som de skal. I år som i fjor. Improvisasjoner, som tørke og regn, slår oftere og oftere til. Jeg vet ikke alltid hvordan jeg skal takle det, men prøver så godt jeg kan å tilpasse meg. Evnen til å tenke kreativt, eller det «nye» elementet i en stor og god idé, springer ofte ut fra forstyrrelse eller avbrytelse (disruption). Korona kom, forstyrret normalen, avbrøt dagliglivet med alle våre planer, og vi måtte tenke utenfor boksen og løse problemene som plutselig kom over oss.

Når jeg er inspirert, er jeg en versjon av meg som ser løsninger. Kreativitet er å legge livets Tetris-brikker på riktig plass når de plutselig faller ned. Billedlig kan det å være inspirert se ut som å blomstre. Det er ikke alltid man bare våkner om morgenen og er inspirert. Man må jobbe for det. Det er noe som må kultiveres.

Det går an å si at menneskelig aktivitet i naturen = kultur. Vi er som mikroorganismene i surdeigen. Vi er melkesyrebakteriene i surkålen. Mennesket er et skapende vesen. Kreativitet er å skape. Å opprette.

Tilbake til innledningsspørsmålet: Hva er kreativitet og hvor kommer den fra?

Denne artikkelen er skrevet på gartneriet på Bygdøy kongsgård, her har jeg jobbet i hele sommer. I grønsakshagen. En fantastisk arena for å tenke kreativt er å stå i hagen, føle nærheten til jorden og alle livsprosessene som foregår.

EN REISE I POESI OG LYD

Oslo fjordhage ble sjøsatt for litt over ett år siden, sponset av Oslo kommune og med lektor Hans-Jørgen Hamre som kaptein. En geodesisk dome på flyte-elementer. Den er stor og flott og veldig inspirerende, og stedet inspirerte oss i Nordr Creative til å arrangere en konsert. Nordr Creative består av Nikolai Kaasa, Hans-Julius Maske, Eirik Hjellev Mikael Francois og Asjørn Korntorp.

Caroline Hargreaves var spesielt invitert for å bidra med dikt gjennom hennes konsept Norwegian Sage.

Vi fikk låne den flytende hagen, som nå ligger på Sukkerbiten i Oslo, med hydroponisk vanningsssystem til bønner og squash, som henger ned fra taket.

Intensjonen var å skape et rom der vi kunne slappe av, puste og være. Vi ønsket å fylle rommet med vibrasjoner og lyd som kunne inspirere. Poesi og lyden av natur.

Vi hadde med oss blomster, syngeboller, en rasle lagd av skjell og en bok full av egne dikt.

Med oss hadde vi også diverse elektroniske lydmaskiner og trommer, fløyter og bjeller.

Vi gjorde lydopptak av bølgene og fuglene på Bygdøy bare to timer før vi fremførte stykket.

Konserten ble åpnet med å invitere alle med på noen enkle pusteøvelser, vi tente stearinlys og røkelse laget av burot. Vi hadde pyntet med johannesurt, og i midten av rommet sto et glass fylt av bær.

Vi skulle ut på en reise i poesi og lyd. Naturnærver og avslapning var temaene for turen. En to timers lang konsert, med lav lyd og høye vibrasjoner.

Dette var visjonen vår. En mulighet vi så i korona-tiden. Vi kunne skape noe nytt og invitere folk med på en annerledes opplevelse midt i byen.

Alle kan nok relatere til klimaforandringer på innsiden på en eller annen måte. Etter flere måneder med korona har alle jeg har snakket med, fortalt om den indre prosessen. Ensomhet, lite sosial kontakt. Mye aktivitet på nett. Hjemmeundervisning, permisjon, karantene. Alle disse ingrediensene har påvirket oss på det indre plan. Mange av oss har også oppdaget at vi må forandre oss. Forvandle oss.

Det er nå vi har muligheten til å kultivere en ny kultur, og derfor er det viktigere enn på lenge å snakke om visjoner, verdier og muligheter!

www.facebook.com/nordrcreative
www.norwegiansage.com

De Utvalgte

✍ JANNIKE ØSTERVOLD 📷 DE UTVALGTE

Teatergruppen De Utvalgte gleder seg over endelig å få et permanent produksjonslokale på Nesodden.

De Utvalgte blir beskrevet som et av Norges ledende teaterkompanier og har siden starten jobbet tverrestetisk i samarbeid med andre kunstnere og fagfolk. De er kjent for å eksperimentere med ulike uttrykksformer og bruk av ny teknologi.

Etter mange års arbeid med å få på plass et permanent og egnet arbeids og- produksjonslokale på Nesodden er De Utvalgte endelig i gang med å bygge opp lokalet «Naustet». Planene er at det også skal kunne leies ut til andre aktører og kompanier i perioder.

Naustet ligger flott til ved vannkanten ved Bunnefjorden, en kort reise fra Oslo. Det har vært mange hensyn å ta

i prosessen med å gjøre om det gamle naustet til et moderne produksjonslokale. Naustet ligger i et sårbart, verneverdig område, så det er lagt stor vekt på å velge miljøvennlige løsninger og gjøre minst mulig inngrep i naturen, samtidig som det er forsøkt å ta vare på den kulturhistoriske verdien.

De Utvalgte opplever at prosjektet har bred støtte i lokalsamfunnet og har fått tilskudd fra Kulturrom, Norsk kulturråd, Rom for Kunst og Akershus bygningsvernkontor. I tillegg til at Naustet skal brukes som øvelseslokaler vil det også være mulig å holde prøveforestillinger og vise fram mindre produksjoner. De Utvalgte håper også etter hvert å kunne etablere en «Artist in Residence-ordning» sammen med Black Box teater, for kunstnere i inn og utland, i en gammel strandsitterstue som ligger i tilknytning til Naustet.

De Utvalgte bruker mye musikk og lyd i sine produksjoner, og de har en stor park av førsteklasses lyd-, musikk og audiovisuelt utstyr, som også de andre brukerne av huset kan få tilgang til, med tett oppfølging av teaterets tekniske ansvarlige. De Utvalgtes eget band 3 øre vil bruke lokalet til musikkøving og -produksjon.

De Utvalgte har store ambisjoner for Naustet og gleder seg til å få mulighet til å arbeide kontinuerlig i permanent produksjonslokale og på egne premisser.

Vi ønsker Naustet velkommen som et inkluderende kulturelt knutepunkt og et utviklende rom for tverrestetisk, sjangeroverskridende samarbeid, til glede og nytte for en bred kultursektor. 💧

deutvalgte.no

De Utvalgte er et scenekunstkompani stiftet i Oslo i 1994. Kompaniet består i dag av Kari Holtan, Boya Bøckman, Torbjørn Davidsen, Anne Holtan og Anne Gerd Grimsby Haarr, og knytter til seg andre kunstnere etter behov. Kompaniet har faste kontorlokaler i Hellvikalléen 60 på Nesodden. Deres forestillinger vises både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. De Utvalgte er organisert som et ideelt aksjeselskap. I 2014 fikk kompaniet tildelt basisfinansiering av Norsk Kulturråd, og i 2017 ble ny søknad innvilget for 2018–2021 med mulighet til forlengelse. Kompaniet har 3,8 årsverk, og sysselsetter i tillegg 10–30 kunstnere årlig.

7.–11. oktober 2020
De Utvalgte spiller Fem forestillinger om døden
Black Box teater, Store Scene
www.blackbox.no/sesongprogram

Cultura Banks Økojakt 2020

For tredje året på rad markerte Cultura Bank Økouka ved å arrangere Økojakt, der deltakerne fikk mulighet for å bli kjent med Oslos mangfold av butikker og serveringssteder som selger eller serverer økologiske, fair trade og/eller andre miljøvennlige varer og aktiviteter.

Økouka gikk i år av stabelen 18.–27. september, arrangert av landets største medlemsorganisasjoner som jobber med bærekraftig og økologisk matproduksjon, blant andre Økologisk Norge, Biologisk dynamisk forening, Norges Bondelag og Framtiden i våre hender.

Deltakerne på Økojakten lastet ned en mobil-app med kart over Oslo der alle stedene som deltok var markert. Ved å "sjekke inn" på stedene fikk deltakerne gode tilbud eller smaksprøver/vareprøver fra stedene de besøkte. I tillegg fikk de et "lodd" i lotteriet der de kunne være med i trekningen av flotte premier:

- En måneds forbruk av økologiske og biodynamiske grønnsaker fra Bergsmyrene gård, levert til deg i Oslo.
- Årskort på Sørengas Badstue- og Hølsbadeanstalt
- 5-retters vegansk middag for to på neste Esperanto pop-up restaurant

Nedenfor finner du oversikt over "postene" som hadde bekreftet deltagelse til Økojakten da Pengevirke gikk i trykken. Kanskje vil din bedrift bli med til neste år? Ta i så fall kontakt med Stian Torstenson på stian@cultura.no. Foreløpig har vi begrenset oss til Oslo, men håper å kunne utvide til flere deler av landet etterhvert. Ta kontakt hvis du ønsker å jobbe frivillig med å lage Økojakt der du bor.

Navn på sted	Beskrivelse	Kunde i Cultura Bank?
Agrossist Vulkan AS	Nyåpnet økologisk grønnsakshandler på Mathallen på Vulkan. I tillegg til ferske grønnsaker finner du blant annet mel, oljer, kaffe, juice og andre dagligvarer.	✳
Aji Nikkei	Peruansk-japansk streetfood på Vippra. Serverer eksotiske retter med mange økologiske ingredienser.	
Den gode jord	Dagligvarebutikk på Sagene med produkter som er økologiske, veganske, bærekraftige, fair trade og/eller lokalprodusert.	
Det grønne kjøkken	I kafeen i Kongens gate får du økologiske retter til både frokost, lunsj og en lett middag.	
Ekte Vare	Økologisk butikk med en trivelig café i hjertet av Sagene.	
Elias mat & sånt	I restauranten i Kristian August gate får du mat laget fra bunnen av, med ferske og gode råvarer. Aller helst økologisk. Også heløkologisk vinkart.	
Esperanto	På Esperantos pop-up restauranter kan du bli overrasket med spennende veganske retter og fengende rytmer. Under Økojakten hadde Esperanto pop-up på Ostara, som også var en av postene under jakten. Se egen omtale på side 24.	✳
FairtradeEksperten AS	FairtradeEksperten AS driver med import, salg og distribusjon av Fairtrade-produkter og leverer produkter til flere av butikkene som deltok på Økojakten. Nettbutikk: www.friendsfairtrade.no	
Fiskeriet Youngstorget	Fiskebutikken på Youngstorget har tatt et standpunkt ved at de ønsker å tilby en hovedvekt av villfanget fisk, og aller helst linefanget der det er mulig.	
Funky Fresh Foods	Funky Fresh Foods er et 100% plantebasert kjøkken. De er dessuten Debio Sølv sertifisert, som betyr at de bruker et sted mellom 50-95% Økologiske råvarer til en hver tid. Ved Doga, Akerselva.	
Godt Brød	I snart 25 år har Godt Brød bakt økologiske boller og brød til stor glede for sine gjester. 6 bakeverksteder i Oslo.	✳
Gruten	Gruten i Bentsebrugata selger såpe og østerssopp som de skaper av byens kaffeavfall.	✳
Håvarstein	Håvarstein er et SLOWFashion-merke som fokuserer på håndverk, tradisjon og etikk. På Bislett selger de klær fra eget merke i tillegg til blant annet økologisk undertøy fra Vera & William.	✳
Ille Brød	Ille Brød i Lakkegata baker utelukkende med økologisk steinmalt korn, som heves naturlig ved hjelp av surdeig. De serverer også smørbrød og kaffe.	

Navn på sted	Beskrivelse	Kunde i Cultura Bank?
Kolonihagen Frogner	På restauranten på Frogner kan du smake herlige retter laget av kortreiste, økologiske og bærekraftige råvarer.	
Landhandleriet	Dagligvare på Smestad med fokus på miljø, klima, dyrevelferd og kvalitetsmat. Med en liten kafé hvor du kan nyte enkel servering.	
Life Foodstore Grunerløkka og Colosseum	Butikkene har fokus på økologiske og miljøvennlige produkter. Hyllene er fulle av økologisk frukt og grønnsaker, supermat, kosttilskudd, te og annen økologisk mat. (het tidligere Helios)	
Lush	Hos Lush i Bogstadveien finner du diverse kosmetikk, håndlaget av økologiske ingredienser, som er enten veganske eller vegetariske. Du får også kjøpt emballasjefrie produkter hos Lush.	
Mølleren Sylvia	Mølleren Sylvia i Hegdehaugsveien er en uavhengig matbutikk som selger økologisk og mest mulig kortreist mat.	✱
Norø Bjølsen og Helsefy	Norø har eget bakeri og kaffebrenneri, og i kafeene på Bjølsen og Helsefy får du servert nybakt brød og økologisk kaffe.	
Nøtteblenderen Grønland og Hegdehaugsveien	Nøtteblenderen kan tilby stort utvalg av nøtter, tørket frukt, frø, krydder, nøttesmør, snacks, te og kaffe. De selger mange økologiske varer og er Debio-godkjent.	
Oslo Badstuforening	Oslo Badstuforening er en forening som driver badstuflåter på Operastranda i Bjørvika.	✱
Ostara bar	Japanskinspirert sted i Kirkegata med naturvin, sake og plantebasert mat. DJs hver fredag og lørdag.	
Røtter St. Hanshauget og Frogner	Røtter ble startet for å gi Oslo en annerledes butikk med et bugnende utvalg av økologisk mat og kosmetikk – et sted hvor man alltid finner noe nytt og spennende.	
Smak av Italia Mat-hallen og Lillo gård	Hos Smak av Italia selger de økologiske, rene og naturlige produkter som skal bidra til gode måltider og hverdagshygge.	
Respect by Aurora	Respect by Aurora tilrettelegger varige arbeidsplasser innen kunst, design og håndverk for arbeidstakere med psykiske lidelser, psykisk utviklingshemming og fysisk funksjonshemming.	✱
Ugress	Økologisk matbod på Vippen der de fleste råvarene kommer fra Bergsmyrene gård.	✱
Verksted Jord	Verksted Jord er en ny og spennende butikk langs Akerselva. Her finner du blomster, planter, interiørskatter, deilig kaffe og torvfri jord.	

Under Økojakten inviterte Gruten deltakerne på workshop der de lærte å dyrke østersopp i kaffegrut. De fikk også med seg en såpe laget av kaffegrut.

En av premiene under Økojakten var årskort på Oslo Badstuforening i Bjørvika. Foto: Becky Zeller

Fra Respect by Auroras butikk på Majorstua i Oslo under Økojakt i 2019. Foto: Økouka/Jo Straube

Esperanto, en vegansk pop-up restaurant

✍ THOMAS EMIL LIE-KARLSEN 📷 ESPERANTO

Et nytt og spennende tilskudd til Oslos restaurantverden er en månedlig pop-up restaurant med 100 % vegansk meny, under navnet «Esperanto». Bak ideen står Octavio F. Dominguez og hans team, som brenner for at flere skal få oppleve gleden over et godt tilberedt vegansk måltid.

POP-UP KONSEPTET

En pop-up restaurant er en midlertidig restaurant uten et fast lokale. De promoterer ofte gjennom sosiale medier og holdes i leide lokaler, hjemme i stuen eller som del av en festival. Konseptet har eksistert i flere år og gir en friheten og fleksibiliteten til å prøve noe unikt uten tyngden som kreves for å drive en vanlig restaurant.

Octavio ønsket allerede i 2018 å starte en restaurant sammen med to andre, men de kom ikke i mål med prosjektet. Sammen med en av de andre, Martynas Babilius, fortsatte Octavio å arbeide videre med restaurantidéen. Han syntes at tilbudet for veganere i Oslo var for dårlig og så en mulighet for skape noe som var fullstendig vegansk. Etter mye erfaring i restaurantbransjen, hvor kjøkkenet ofte ikke visste hva de skulle servere den ene veganske kunden, ville han skape et sted han selv ville ønsket å gå.

To år senere var opplegget klart, og i februar i år holdt Esperanto sin første pop-up. Planen var å fortsette med dette hver måned, men som mange andre bedrifter opplevde de at den pågående epidemien stakk kjepper i hjulene for virksomheten. Først i mai var de tilbake igjen.

100 % VEGANSK

Oslo har mange restauranter og kafeer for de fleste smaker og ønsker, men hundre prosent veganske tilbud er fortsatt uvanlig. Esperanto tilbyr et hel-vegansk konsept med fire til fem retter, hvor menyen endrer seg for hver gang.

Konseptet til Esperanto er ikke kun vegansk mat. De setter unge og ambisiøse kokker i fokus ved å gi dem en plattform hvor de ikke behøver å danse etter en annen kjøkkensjefs pipe. Ved hver pop-up er det nye kokker, og noen gjengangere, fra forskjellige restauranter. Med til konseptet hører også servering av de riktige viner, drinker som lages av erfarne bartendere, musikk fra forskjellige DJs og utstilling av bilder fra lokale kunstnere.

Kravet om en fullstendig vegansk meny har ført til noen utfordringer for kokkene, men det tvinger dem til å tenke utenfor boksen og være kreative. Menyene endrer seg som nevnt for hver pop-up, noe som krever mye forarbeid og planlegging.

Maten er så langt som mulig kortreist, og grønnsaker blir kjøpt inn fra flere gårder i Oslo-området. Esperanto samarbeider blant annet med Slåttebråten Gård på Nesodden.

GRENSELØST KJØKKEN

Navnet Esperanto kommer fra det konstruerte språket med samme navn. Ideen med språket var at det skulle være et språk for alle, uansett kultur og bakgrunn. Esperanto-teamet og kokkene har ulik kulturell bakgrunn og kommer fra mange forskjellige land. Slik som språket Esperanto skal maten de serverer være «grenseløs», hvor smakene og rettene kan komme fra alle kulturer uten å være bundet til ett kjøkken. Ved tidligere pop-ups har de servert mat inspirert av blant annet fransk, italiensk og mexicansk kjøkken.

Det skal være litt gourmet, men veldig tilgjengelig og veldig chill.

Et lokale Esperanto har brukt flere ganger for sin pop-up er Ostara Bar. Her serverte de allerede kun vegansk mat, så pop-up konseptet passet godt inn. Det er en liten og koselig bar i Kirkegata 20 i Oslo, drevet og eid av Sofia Su, som selv har bygget mye av inventaret. Hun er en av Octavios rollemodeller og inspirerte ham til få i gang Esperanto i 2020.

Enten det er en fredagskveld for en drink og et glass naturvin, eller en søndag med pop-up restaurant, er Ostara Bar et nydelig sted med mye sjarm, som jeg varmt anbefaler.

LANGSIKTIG MÅL – EN EGEN RESTAURANT

Octavio kom til Norge fra Cuba som femtenåring, for tolv år siden. Han kom inn i en mottaksklasse med språkkurs og gikk deretter videre til videregående. Etter et par år følte han seg stødig på norsk.

Han begynte som kjøkkenassistent og gikk derfra videre til servitør. Han har nå jobbet til sammen sju år i forskjellige restauranter, og flere av dem han ble kjent med underveis har bidratt med sine evner for Esperanto. På pop-upene er han både vert og servitør, og han slår gjerne av en prat med gjestene.

Esperantos konsept med mat uten grenser og samarbeid med lokale krefter om mat, drikke, musikk og kunst er et spennende prosjekt drevet av ildsjeler. Alle inntektene går per i dag rett inn i driften og til videreutvikling av konseptet. Et langsiktig mål for Esperanto er eget lokale og restaurant, men foreløpig holder de en pop-up hver måned, og satser på å øke til to.

Esperanto har nye pop-ups rett rundt svingen – 11. oktober på Ostara og 23. oktober på Skur 33, så søk dem opp på sosiale medier, og få deg en spennende og interessant smaksopplevelse!

[@esperanto.oslo](https://www.instagram.com/esperanto.oslo)

✳ Esperanto er kunde i Cultura Bank

Pedagogikk for kreativitet

✍ ARNE ØGAARD

Å komme til en steinerskole kan gi en inntrykk av å komme til et kreativt miljø, men skolens hovedmål var aldri å bli en utklekkinganstalt for kommende kunstnere.

Mange steinerskoler skiller seg ut med fargerike bygg og med få rette vinkler. Andre er begrenset av de lokaler de har måtte overta, men innendørs er det ofte laserte vegger i farger som er tilpasset alderstrinnet. Rødlig og varmt for de yngste klassene og kjøligere farger for de eldre. På veggene i småklassene kan det henge male-rier som er malt i

vått-i-vått teknikk, og hvor målet kan være å utforske en farge eller hva som skjer i møtet mellom blått og gult. I andre rom kan det henge mere eller mindre avanserte formtegninger. Kunstnerisk utforming og kunstneriske aktiviteter er viktig i Rudolf Steiners pedagogikk, slik at forholdene legges til rette for barnas menneskelig utvikling. Å være menneske er å kunne ta i bruk alle sine egenskaper og å få en balansert utvikling mellom tanke, følelse og vilje.

Skoledagene er inndelt i fag som mest appellerer til hodet, andre fag som eurytmi, musikk og maling, som krever kunstnerisk innlevelse, og rene håndverksfag, som krever en viljesinnsats, men alle tre kvalitetene øves i samtlige fag.

MOTVEKT FOR DE INTELLEKTUELLE

Jeg møter ofte foreldre som sier at deres ene barn liker å tegne og fantasere, så det passer sikkert på steinerskolen, mens det andre barnet liker regning og fakta, så det passer nok best på offentlig skole. Da den første steinerskolen ble åpnet i Stuttgart i september 1919, var det en skole for barna til arbeidere på Waldorf Astoria sigarettfabrikk. I mange land kalles derfor steinerpedagogikken for waldorfpedagogikk. Det var ingen intensjon om at disse barna skulle bli kunstnere, men at alle skulle utvikle alle sine egenskaper – også de kunstneriske. Ofte er det de som er mest opptatt av tall og fakta som kan trenge dette mest.

Men hva er det kunstneriske? Jeg vil si at det er å være i bevegelse, det å kunne se verden på nye måter, tenke nye tanker og finne nye løsninger. Det er å være

Elever som over formtegnning. Foto: Anne Bente Ulfsrud.

I smia får eleven erfaringer om varme, metaller og egne krefter. Foto: Anne Bente Ulfsrud

inne i skapende prosesser hvor en bruker alle sine egenskaper og hvor spesielt følelsen er viktig. Men ikke dermed sagt at alle påfunn kan kalles kunstneriske, for meg gjelder det at det som uttrykkes innebærer noe kvalitativt, noe som mange kan oppleve som vesentlig. I eldre tider var man opptatt av at kunsten skulle kunne uttrykke både det sanne, det skjønne og det gode.

De som blir kunstnere, kombinerer det skapende i seg med avanserte teknikker innen musikk, billedkunst eller drama. Andre kan bruke sine skaperevner i et hvilket som helst annet yrke og ikke minst i menneskelig samliv. Fagkunnskap og kreativitet er det som bringer oss framover.

I steinerpedagogikken er målet at selv undervisningen skal være kunstnerisk. Det vil si at læreren ikke bare har kunnskap om fag og barn, men har utviklet sine egen kunstneriske evner. Dette kan skje gjennom å øve ulike kunstuttrykk, men i følge Rudolf Steiner kan det også skje gjennom å arbeide med antroposofi, hvor en i stor grad må øve bevegelse i tenkingen, og hvor det også kreves en samlet innsats av tanke, følelse og vilje.

FORTELLINGER MED KVALITET

Et av steinerpedagogikkens viktigste

Et hode laget i leire av elev i Vg2. Foto: Kine Bakke.

redskaper er fortellerkunsten. Gjennom å fortelle kan en lett engasjere barna, særlig hvis en kan variere

kvaliteten i fortellingen slik at en både griper de som liker ytre spenning og de som helst vil høre om noe sårt og trist. Når vi hører gode fortellinger, frembringes indre bilder, og evnen til å se noe for seg er grunnlaget for all kreativitet. Denne evnen er spesielt sterkt utviklet i barnets rollelek, når de leker «og så var du liksom, og så var jeg liksom». I slike situasjoner kan barn fremtrylle hva som helst av en liten kvist eller hva det måtte være. Denne evnen til fantasi må skolen vedlikeholde og videreutvikle, og det kan skje gjennom fortelling. Men fortellingen kan neste dag etterfølges av en reflekterende samtale og en kunstnerisk bearbeidelse hvor barna bruke sine viljeskrefter. Slik blir stoffet bearbeidet på tre måter slik at barna forbinder seg sterkere med det. Mange er i dag usikre på hva som skjer med barnas evne til å danne indre bilder når livene deres fylles av en strøm med ytre bilder. Mange er også engstelige for hva som skjer når barna lett kan fremkalle resultater på en skjerm og bare tar i bruk få av sine egne evner. Hvilken selvfølelse gir dette dem på sikt?

I steinerpedagogikken er det viktig at fortellingene bringer glimt av hva det er å være et menneske. Derfor er eventyr viktige i andre klasse, de inneholder

jo selve essensen i menneskelivet, nemlig å overvinne de onde kreftene og å finne det edleste i seg selv, prinsessen. Etter som barna blir eldre, hentes fortellinger fra det beste i litteraturen, og i ungdomstrinnet og på videregående kan biografier om mennesker som har kjempet seg fram, gi næring til opplevelsen av mening. En av de store utfordringene i dag er jo at mange mennesker opplever livet som meningsløst.

KUNNSKAP TIL Å VOKSE MED

Vi lever i en situasjon hvor mange opplever at utviklingen har kommet inn i feil retning. Det gjelder i forhold til klima, miljø og økonomisk fordeling. Forutsetningen for å kunne endre noe er grunnleggende kunnskap om hva som faktisk skjer. Derfor er et av hovedmålene i steinerpedagogikken på ungdomstrinnet og videregående både å vekke interesse for verden og å utvikle selvstendig dømmekraft. Læreren må med stort engasjement kunne skildre en sak fra flere sider og så, gjennom dialog med elevene, se hvilke løsninger som vil være mulige. Målet er ikke å komme fram til et endelig svar, men å gi elevene en opplevelse av at de stadig kan finne bedre forståelse og bedre svar. Det vil si å bringe dem inn i en kreativ prosess. Dette kan gjelde i de fleste fag.

Ved åpningen av den første steiner-skolen i 1919 var et av hovedmålene å forberede de unge på fremtiden, uansett hva som måtte skje. Det vil jeg kalle en kunstnerisk livsholdning. ♦

Økonomer med fokus på miljø og samfunnsansvar

Jørgen Randers

✍ PROFESSOR OVE JAKOBSEN, SENTER FOR ØKOLOGISK ØKONOMI OG ETIKK, NORD UNIVERSITET

INNLEDNING

Jørgen Randers har i mer enn 50 år vært en viktig stemme i arbeidet med å utvikle økonomisk teori og praksis i miljø og samfunnsansvarlig retning. Til tross for viktige bidrag i utviklingen av en ny bærekraftig økonomi omtaler Randers seg selv som «klimapessimist». Han viser i flere bøker og artikler til at utviklingen går i feil retning, og at det er lite som tyder på at det er mulig å løse problemene innenfor dagens økonomiske system. Han begrunner pessimismen ved å hevde at de tiltakene som trengs for løse de mest alvorlige miljø- og samfunnsproblemerne verken er de mest lønnsomme for næringslivet eller i velgernes kortsiktige interesse. Siden det ikke er flertall for å nedlegge demokrati og kapitalisme er det dermed vanskelig å se løsninger på kort sikt. Randers ser likevel en mulig løsning i innsatsen til idealister som bidrar til å skape et folkelig engasjement, som tvinger frem det grønne skiftet i strid med markedskreftene og ønsket om kortsiktig velstandsøkning. Svaret på utfordringene er enkelt: «Vi må redusere vårt forbruk av ressurser og våre utslipp.»

LIMITS TO GROWTH

I samarbeid med forskere fra Massachusetts Institute of Technology (MIT) utviklet Randers en datamodell som

analyserte konsekvensene av økningene i globalt ressursforbruk. Resultatene ble publisert i *Limits to Growth* (1972). Boken vakte stor internasjonal oppsikt, den dokumenterte at vi går mot en global katastrofe fordi forbruket av jordens ressurser i nær fremtid vil overskride økosystemenes bæreevne. Boken har en optimistisk undertone fordi forfatterne argumenterer for at det er mulig å snu utviklingen dersom det settes i verk tiltak for å redusere overforbruket. Hvis tiltak ikke ble satt ut i livet, spådde de

”

Det går langsomt fordi de aller fleste tiltakene verden trenger verken er lønnsomme eller i velgernes kortsiktige interesser.

at veksten i løpet av første halvdel av 2000-tallet ville stoppe av seg selv på grunn av langvarige overskridelser av jordens bæreevne. Randers illustrerer forskjellen mellom de to alternativene ved å vise til at en bil kan stanse ved å foreta en rolig oppbremsing eller ved å krasje mot en murvegg.

Boken inneholder en rekke scenarier, som beskriver ulike teknologiske og samfunnsmessige løsninger for hvordan ressurskrisen kan håndteres. Budskapet er at det ikke er vanskelig å skape en bærekraftig fremtid, dersom vi starter i tide og er villige til å satse tilstrekkelig på utvikling av miljøvennlig teknologi og legge til rette for rettferdig fordeling av jordens ressurser.

I *Limits to Growth – The 30-year update*, er forfatterne mer pessimistiske enn de var i 1972, til tross for at det har vært fremgang på mange områder de

siste 30 årene. Menneskets økologiske fotavtrykk har økt dramatisk, til tross for utvikling av øko-effektiv teknologi. Konklusjonen er at siden vi misbrukte muligheten til å endre kursen før problemene ble akutte kreves det nå dramatiske, dyptgripende tiltak for å unngå totalt sammenbrudd. Men som Randers selv sier, «Vi skimter gryende vilje til å 'gjøre noe radikalt'».

2052

Mens *Limits to Growth* (1972, 2004) beskriver alternative scenarier for utviklingen, presenterer Randers en prognose de kommende 40 årene i boken *2052 - A Global Forecast for the Next Forty Years* (2012). For å få et best mulig grunnlag for å utvikle en begrunnet prognose for hvordan fremtiden vil bli inviterte Randers en rekke eksperter

Litteratur

Meadows, D. H., Randers, J., Meadows D. L., Behrens W. W, (1972): *Limits to Growth*, Potomac Associates - Universe Books

Meadows, D. H., Randers, J., Meadows D.L., (2004): *Limits to Growth: The 30-Year Update*, Chelsea Green Publishing Company

Randers, J. (2012): *2052 – A Global Forecast for the Next Forty Years*, Chelsea Green Publishing

innenfor ulike fagområder til å bidra i boken. De beskriver hvordan de mente utviklingen ville bli innenfor økonomi, naturressurser, klima, matsikkerhet, fiskerier og politikk.

Selv om prognosen er pessimistisk, mener han å finne belegg for at det i fremtiden vil bli lagt mer vekt på kvalitativ utvikling og ikke-materielle verdier. I følge Randers vil redusert vekst i produksjon og forbruk ikke skje gjennom bevisst og planlagt endring. Den økonomiske veksten stanser opp som et resultat av dramatisk overskridelse av økosystemenes bæreevne, kombinert med økende sosial uro fordi forskjellene mellom rike og fattige øker. Det vil skje lite med hensyn til rettferdig fordeling, resultatet er fortsatt fattigdom blant de fattigste to milliarder verdensborgere. Fattigdommen i rike land vil også øke fordi en stadig større andel av BNP går med til å reparere skader på naturen som følge av overforbruk av ressurser og forurensning i jord, vann og luft. Konsekvenser av klimaendringer og ekstremvær fører til en nedgang i livskvalitet for de fleste.

Et annet resultat av redusert økonomisk vekst og økosystemer ute av balanse er at livet for de fleste blir mer virtuelt. Utdanning, underholdning, rei-

”

It is difficult to put forth new information in a system that is structured to hear the old information.

seopplevelser og sosiale nettverk vil bli mer og mer digitalisert. Det innebærer at en stadig økende andel av aktivitetene foregår hjemme i stedet for på fysiske møteplasser.

HVORDAN KAN VI LØSE PROBLEMENE?

Men, alt håp er fortsatt ikke ute. For å skape grunnlag for de nødvendige endringene i det tempo som kreves argumenterer Randers for at fornuft og vitenskap må suppleres med klokskap og følelser. Til tross for at problemene tårner seg opp som et resultat av dagens økonomiske system, tror han ikke det er mulig å gjøre noe med kapitalismen. Systemet vil fortsette i en noe modifisert form til tross for et økende behov for store endringer. Selv om det er behov for raske og autoritære beslutninger, har Randers liten tro på at det er mulig å endre langsomme demokratiske beslutningsprosesser, der mange interessegrupper skal uttale seg før beslutninger kan fattes. Han antyder også at når flere blir fattige, vil det oppstå interessekonflikter mellom generasjonene, de unge vil for eksempel ikke være villige til å betale trygd til pensjonister.

Det er mulig å snu utviklingen i en positiv retning dersom vi gjør følgende:

- Utvider planleggingshorisonten, reduserer kortsiktig forbruk og øker langsiktige investeringer
- Øker reaksjonshastigheten, åpner opp for raske autoritære beslutninger på områder der demokratiet arbeider for sakte
- Minimerer bruken av ikke-fornybare ressurser
- Bærekraftig bruk av fornybare ressurser
- Stopper befolkningsveksten
- Legger mer vekt på å fremme livskvalitet fremfor vekst i forbruk

AVSLUTNING

Randers understreker at han ikke liker den dystre prognosen som han lanserer i boken 2052. Men til tross for at Randers er selverklært klimapessimist, mener han at det verken er teknisk umulig eller veldig kostbart å finne løsninger som leder til en bedre fremtid. Men som han sier, for å komme dit kreves det beslutninger som er usannsynlige innenfor et kapitalistisk markedsdemokrati. Han tror for eksempel ikke at Norge kommer til å avvike petroleumsbransjen før vi blir nødt til det på grunn av lav lønnsomhet. Dersom det skal skje tidligere, må fellesskapet garantere inntekt for de som mister arbeidet når industrien legges ned. Dette mener han er utopisk. Dersom mange nok engasjerer seg i endringsprosessene, håper han at spådommene slår feil. Randers stiller spørsmål ved om vi er dumme nok til ikke å gjøre det som kreves for å løse problemene, og han svarer «I am sad to say that my answer is yes».

Biografi

Jørgen Randers (f.1945) har vært rektor og er nå professor emeritus ved Handelshøgskolen BI. Randers er cand. real. i fysikk fra Universitetet i Oslo (1968). Han disputerte for PhD. i management ved Sloan School i 1973. Han ledet Lavutslippsutvalget (2006). Randers har gitt ut en rekke bøker og artikler. Han er medforfatter av *Limits to Growth* (1972) og *Limits to Growth: The 30-Year Update* (2002). I 2012 publiserte Randers *2052 - A Global Forecast for the Next Forty Years*. Boken omhandler den globale utviklingen frem til 2052. For sine bidrag til akademisk frihet og kunnskapsformidling ble Randers tildelt Akademikerprisen i 2009.

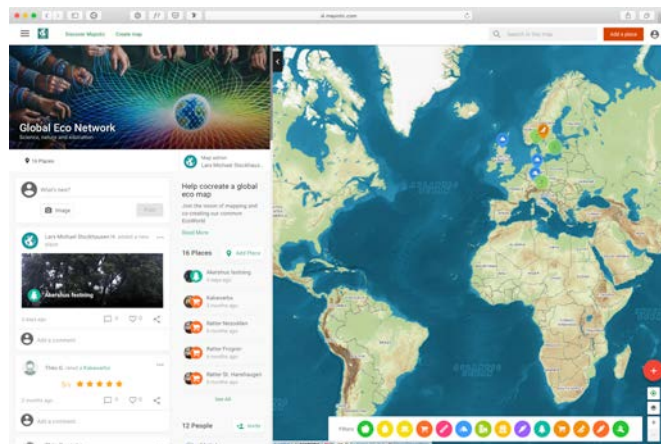
En ny forening til støtte for et nytt globalt økologisk matsystem

✍ LARS MICHAEL STOCKHAUSEN HEKTOEN, VISJONÆR, MUSIKER OG MILJØKONSULENT

Hvordan ser framtidens matsystem ut? Kan vi sammen bygge et nytt system der mer mat dyrkes i nærheten av der vi bor, er økologisk og skaper flere lokale arbeidsplasser?

Permakulturhager, matskoger, frøbanker, skolehager, frukthager, andelslandbruk, markedshager, kolonihager, økologiske gårder. Hvordan kan vi skalere opp, fordele geografisk, knytte sammen og støtte økonomisk slike matprosjekter slik at de gradvis kan ta over for det industrielle landbruket, som er destruktivt på så mange måter. Dagens globale matsystem står for omtrent 30% av de totale drivhusgassutslippene, 60% av alt biodiversitet-tap, 90% av avskoging og 70% av alt ferskvannforbruk. Store mengder plast går med til forpakning, og 30% av all produsert mat blir ikke spist. Mye av maten vi spiser fører til overvekt, hjertesykdommer og kreft. Samtidig skriker verden etter arbeidsplasser. Den industrielle revolusjon må nå erstattes av den økologiske revolusjon!

Høsten 2019 satte jeg i gang prosjektet Global Eco Network med nettsiden www.globaleconetwork.org. Visjonen er å samle alle øko-relaterte steder i et kart, som kan være tilgjengelig via en app. Takket være en folkefinansiering gjennom Cultura Flokk og selskapet Mapotic fra Tsjekkia, ble appen EcoMap realisert denne våren. Den har et kart hvor brukere lett kan legge inn øko-relaterte steder, slik som økologiske gårder, øko-butikker, frøbanker, permakulturprosjekter, økolandsbyer, urbane hager, matskoger, osv. I tillegg til kartet ønsket jeg en alternativ kommunikasjonsplattform til Facebook, noe som ledet til nettstedet www.econetwork.space. Her kan brukere kommunisere, dele inspirasjon og utvikle et nettverk sammen. Prosjektet lot seg ikke finansiere ut av egen lomme, og etter flere tankerunder rundt organisasjonsmodell falt jeg til slutt ned på forening som en løsning. Hva er vel mer naturlig enn at et øko-nettverk har medlemmer som sammen støtter utviklingen økonomisk og med frivillig arbeidskraft. Dette ledet så til opprettelsen av Global Eco Network Association. Foreningen har nå også fått opprettet en konto i Cultura bank, og prosjektet har behov for støttemedlemmer. Det koster \$10/100-kroner i året, og pengene vil først og fremst gå

til å dekke utgifter i forbindelse med drift og vedlikehold av appen, hjemmesiden og andre nettbaserte tjenester. Appen EcoMap er tilgjengelig for både Android og iPhone. Kartet er også tilgjengelig via nettsiden www.ecomap.space. Hvis du ønsker styreverv i foreningen, ser vi for oss et oppstartsmøte i høst. Følg med på hjemmesiden.

Utviklingen av et nytt matsystem skjer allerede raskt internasjonalt. Norge kan bidra økonomisk, med kunnskap, med gode praktiske eksempler og med utviklingen av betalings- og kommunikasjonsplattformer. Jeg utfordrer og inviterer derfor til samarbeid og idémyldring på tvers av generasjoner og institusjoner.

I tillegg til å ha studert fornybar energi og industriell økologi er jeg også musiker. Jeg ønsker derfor å støtte utviklingen av et nytt matsystem gjennom kulturelle arrangementer. Hovedideen er å støtte ulike dyrkeprosjekter gjennom små innsamlingskonserter. Det blir som kjent ingen revolusjon uten musikk. Ta gjerne kontakt med foreningen hvis du er musiker og interessert i å bidra.

For innmelding i foreningen, send epost til globaleconetwork@gmail.com der du kort presenterer deg selv og sier hva du kunne tenkt deg å bidra med.

La oss koble de som vil med de som kan, så vi kan gjøre det vi må! 🍀

www.globaleconetwork.org
www.ecomap.space

En framtidstopi

✍ TONE KNUDSEN

Med denne letteste, lille boken beveger vi oss ut i en fremtid fylt av glede og kjærlighet, med en jordklode og et samfunn som er i balanse. Boken har et science fiction preg, men den er også jordnær og konkret.

Fremtiden vi presenteres for er kanskje et slik sted som alle drømmer om og ønsker, men som vi ikke helt har funnet ut hvordan kan skapes. I boken blir vi introdusert for en mann som heter Aaron og er fra nåtiden. I en drømmetilstand treffer han Natalia fra fremtiden, og de utvikler etterhvert et kjærlighetsforhold. Vi stifter i tillegg bekjentskap med noen venner av fremtidskvinnen.

Lysheim, byen som Natalia kommer fra, er det mest velutviklede og harmoniske stedet på jorden. Det er ikke alle steder som har kommet like langt i utviklingen. Mange drar til Lysheim for å lære, for så å ta med kunnskapen tilbake til egne hjemtrakter.

Aaron er en undrende og nysgjerrig mann. Han møter sin nye virkelighet med spørsmål og åpenhet. Vi får være med på en lang og spennende reise inn i den nye verdenen han befinner seg i og får et dypt innblikk i hvordan menneskene der lever og hvordan samfunnet fungerer.

Boken består av mange dialoger mellom Aaron og alle han møter, samt hans indre betraktninger og tanker. Omgivelsene er fint skildret. I Lysheim

”

Så kriser medførte noe godt, de fikk oss til å tenke og handle annerledes og fikk på den måten verden inn i en ny og bedre retning.

er livet godt, tempoet er rolig. Menneskene bruker teknologiske løsninger som en integrert del av sin hverdag. Samhandling, samarbeid og tillit er gode stikkord for hvordan de utfyller tiden med og for hverandre.

Personene vi møter forteller at de har lært fra fortidens ubalanse, som førte til kriminalitet, urettferdighet og miljøkatastrofer. I fremtiden finnes det blant annet et museum som viser fortiden i alle jordens epoker. Museet blir ofte besøkt for å lære og forstå mer om tiden som var. Av annet boken byr på kan det nevnes flyvende frem-

komstmidler, hologram på et ekstraordinært nivå, bærekraftige hus og fordelingsprinsippet. Den fiktive fremtiden trenger ikke være så veldig ulik nåtiden på enkelte områder.

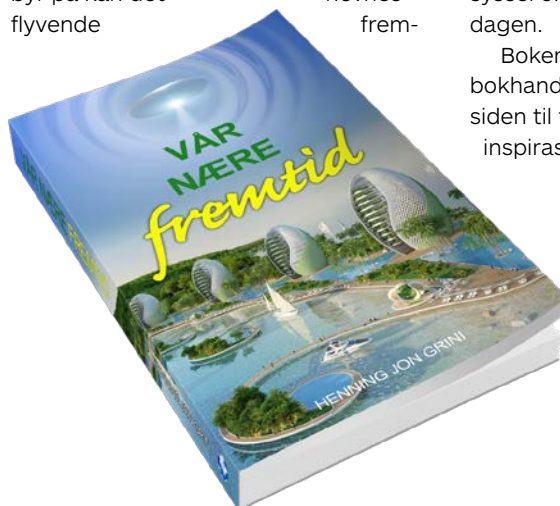
I slutten av boken er vi innom den mest science fiction-pregede delen. Da får vi møte noen skapninger fra andre deler av universet, og en interessant dialog utspiller seg mellom dem og Aaron.

Boken inviterer til undring og refleksjon. Et byliv og natur som fungerer i harmoni side om side. Et fremtidshåp. Mennesker som har lært å samarbeide til det felles beste, og som har lært av feilene som ble gjort i fortiden.

Temaer for boken er nær døden-opplevelser, vitenskap, spiritualitet, sex og samliv, historie og byplanlegging. Boken gir oss spennende innfallsvinkler til områder som i dag opptar oss. Kanskje vi kan lære noe nytt om hvordan samfunnet kan fungere bedre?

Dette er en leken bok som inviterer til oppstemthet og optimisme. Den er behagelig og drømmende. En god syssel om du ønsker en pause fra hverdagen.

Boken kan kjøpes i din nærmeste bokhandel eller leses gratis på nettsiden til forfatter Henning Jon Grini, inspirasjonogideer.no

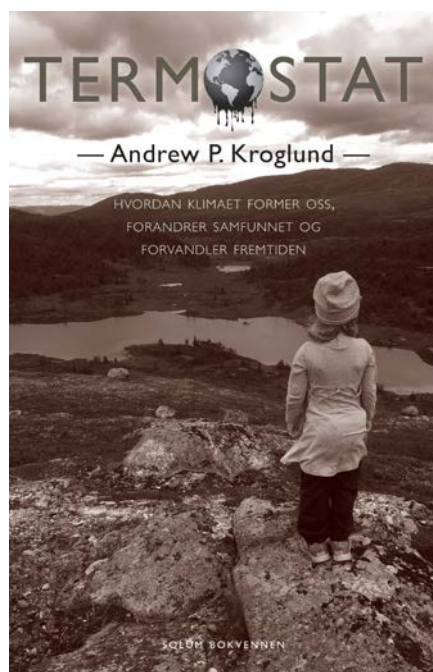
Henning Jon Grini
Vår nære fremtid
Gaia Innovations 2019
ISBN: 9788269043631

Hvem kan skru ned varmen?

✍ ARNE ØGAARD

Jordas klima har aldri vært stabilt. Meteornedslag, store vulkanutbrudd og endringer i jordbanen har gitt menneskeheten store utfordringer. Men forandringene har gitt menneskene mulighet til utvikling og nytenkning. Spørsmålet er om vi kan oppnå det samme med de menneskeskapte klimaendringene.

Dette er en av de mange tankene jeg sitter igjen med etter å ha lest Andrew P. Krogglunds nye bok *Termostat*. En termostat er en mekanisme for stabilisering av varme, men dagens økonomiske utvikling bidrar til at jordas termostat

”
Et omdiskutert forslag er å sprøyte store mengder kjemikalier i høyere lag av atmosfæren. For lesere som tynges av klimaangst vil jeg ikke anbefale disse kapitlene, men boka er ypperlig for alle som mangler motivasjon og innsikt til å engasjere seg i klimasaken.

presses stadig høyrere opp. Forfatteren har lang fartstid i miljøorganisasjoner, som Blekkulf og Regnskogfondet. Han har sett mye av verden og har deltatt på et stort antall konferanser både nasjonalt og internasjonalt. Han har omfattende kunnskaper og et stort kontaktnett, og boka gir et omfattende overblikk over både klimasituasjonen og kampen mot klimaendringer. Mangfoldet er både bokas styrke og svakhet. Overblikket er viktig, men ofte springer han litt raskt fra et tema til det neste. Noen emner blir derimot ganske godt utdypet. Det gjelder sykdommer som spres med et varmere klima, klimaendringens innvirkning på konflikter i Afrika og de mange planene og forsøkene på å regulere klimaet med moderne teknologi. Et omdiskutert forslag er å sprøyte store mengder kjemikalier i høyere lag av atmosfæren. For lesere som tynges av klimaangst vil jeg ikke anbefale disse kapitlene, men boka er ypperlig for alle som mangler motivasjon og innsikt til å engasjere seg i klimasaken. Dette er en omfattende bok på 496 sider. Den bringer egne obser-

vasjoner og intervjuer med engasjerte personer, men intervjuobjektene konfronteres ikke alltid med de nødvendige spørsmålene. Marius Holm i ZERO er en av flere teknologioptimister. Men hvis alle biler, ferger og fly skal bli elektriske, hvordan skal vi da skaffe den økte elektrisiteten? Jens Ulltveit Moe dyrker vekster for fremstilling av bioetanol i Brasil på et område som er like stort som Nordmarka, men er dette en god anvendelse av verdens matjord?

Først på de siste sidene kommer det 10 teser om hvordan forfatteren ser for seg en mer klimavennlig fremtid. Tesene er dels preget av teknologioptimisme, som bruk av roboter i jordbruket, genteknologi, havvindmøller og CO₂ fangst. Men han foreslår også å satse på sirkulær økonomi, innføring av karbon-skatt til fordeling (KAF), borgerlønn, økt internasjonal innsats for å realisere FNs bærekraftsmål og at det legges mer vekt på livskvalitet enn levestandard. Mye av dette kan utvilsomt diskuteres, men det er bokens hensikt å bidra til den nødvendige debatten om hvordan vi kan få bedre kontroll over jordas termostat. Det jeg savner mest i teksten er det rent menneskelige aspektet, hva er menneskets egentlig behov og hvor kan vi ta fatt for å endre et system basert på en selvødeleggende markedsøkonomi. 🍀

Andrew P. Krogglund
Termostat – Hvordan klimaet former oss, forandrer samfunnet og forvandler fremtiden
 Solum Bokvennen 2020
 ISBN: 9788256022724

Boligmarkedets forvandling

✍ ARNE ØGAARD

Avisene skriver om prisfest, og meglerne smiler, mens de unge tviler på om de noen gang kan eie sin egen bolig.

Vi lever i urbaniseringens tid, folk og arbeidsplasser trekker inn mot de store byene, og samtidig stiger boligprisene. Leiligheten du kjøpte for noe år siden kan du nå selge til en pris som langt overstiger det du betalte. Det kan dreie seg om flere millioner selv om du ikke har påkostet en krone i oppussing. Bankene låner villig ut penger, og myndighetenes restriksjoner har i liten grad klart å bremse prisveksten. Få husker det store boligprisfallet på 80-tallet, og bare de færreste frykter at vi er inne i en boligboble.

De som har penger kan bli enda rikere ved å investere ikke i bare én, men opptil flere boliger. Da kan de tjene på både verdistigning og høye leieinntekter. I Norge er det en husleielov, men lite tyder på at den er kjent eller at myndighetene bryr seg om å kontrollere. Dagens boligmarked fungerer i stor grad som en pengeoverføring fra de som har lite til de som allerede har rikelig.

Det er markedet som rår, men det har ikke alltid vært slik. Etter krigen styrte myndighetene boligmarkedet i langt større grad gjennom Husbanken, rimelige tomter og dannelsen av

boligbyggelag. Da kunne du ikke by deg fram til en bolig, men måtte stå på venteliste.

Hannah Gitmark gir i sin bok *Norske hjem* en detaljert innføring i boligpolitikken både før og etter 2. verdenskrig. Lenge var det en politisk prioritet at alle skulle ha en god bolig, men reguleringen fikk etter hvert svakheter. Da jeg kjøpte min første bolig rundt 1980,

”

Da jeg kjøpte min første bolig rundt 1980, måtte jeg levere en tykk bunke tusenlapper «under bordet».

måtte jeg levere en tykk bunke tusenlapper «under bordet». Etter hvert havnet politikerne i dilemmaet mellom å ville styre og det at alle skulle kunne eie sin egen bolig. Styringsvilje hørte til venstresidens valgtaler, realiteten ble at markedskreftene ble sluppet løs.

Situasjonen i Oslo-området er blitt slik at det knapt nok er mulig for en enslig sykepleier eller lærer å få råd til å kjøpe egen bolig. Bare 3 % av boligene i Oslo ville være mulig å kjøpe på en sykepleierlønn. Noe må gjøres. Hannah Gitmark tar for seg en rekke muligheter. Skattesystemet favoriserer de som eier egen bolig. Fram til 2005 måtte vi inntektsføre verdien av å bo i egen bolig, men så forsvant den posten på selvangivelsen. Hun ser på mulighetene for nye tomter. Er det på tide å bygge ned golfbaner, store hager og kolonihager? Men selv om vi får flere boliger, kan det hende at de blir kjøpt opp av de som allerede har? Nesten alle forslag kan ha både heldige og uheldige konsekvenser,

så dette er ikke noe enkelt område å styre. Det mest interessante kapittelet er det siste, som er kalt «sosial utbygging». Her beskrives ulike tiltak for å hjelpe de unge inn på boligmarkedet. I andre land er dette gjennomført i mye større grad enn her i Norge, men også noen norske kommuner har gjennomført viktige prosjekter.

Hannah Gitmark har lagt vekt på nøyaktighet og detaljrikdom i fremstillingen. Mange ulike stemmer har kommet til orde, og det er viktig fordi det viser hvor komplekst dette området er. Selv om boken er på bare 257 sider, opplever jeg den som noe tung og overveldende. Med en strengere redigering og mer konsis form ville hovedlinjene kommet klarere fram, samtidig som boken kunne blitt interessant for flere. Dette er jo et tema som angår alle oss som bor.

Hannah Gitmark
Det norske hjem – fra velferdsgode til spekulasjonsobjekt
Res Publica 2020
ISBN: 978822262026

Opprop for systemendring

✍ ARNE ØGAARD

25. juni ble det publisert et opprop for systemendring i Klassekampen, Stavanger Aftenblad og Adresseavisen. Senere er det også publisert i flere aviser og nettsteder. Oppropet er undertegnet av 75 akademikere og kulturarbeidere.

Bakgrunnen for oppropet er belyst i Stig Braathens artikkel i Pengevirke 4/2019, «Paradigmeskifte, er det mulig å endre vårt økonomiske system?». Kort sagt befinner vi oss i et selvdestruktivt økonomisk system, et system som er basert på økt forbruk av energi og råstoffer. Vi skader dermed naturgrunnlaget vårt ved forurensing, artsutryddelser og ødeleggelse av viktige naturområder.

Oppropet inviterer til en åpen debatt om hvordan vi kan komme videre og har en spesiell henstilling til de politiske partiene om å ta systemdebatten inn i sine programmer ved neste stortingsvalg.

Utgangspunktet for dette arbeidet var Erik Dammanns initiativ «Forum for systemdebatt», som vakte stor oppmerksomhet på 1990-tallet, men som så forsvant fra offentlighetens oppmerksomhet. Tone Smith og Stig Braathen samlet en rekke interesserte hjemme hos Erik Dammann høsten 2019, hvor også Øystein Dahle var til stede, slik at de begge kunne fortelle fra sine erfaringer med Forum for systemdebatt.

Etter gode samtaler endte kvelden med at det ble nedsatt en aksjonsgruppe for å lage et opprop om nødvendigheten av systemendringer. Ved siden av Stig, Tone og undertegnede, ble Ole-Jacob Christensen og Hege Skarrud, som da var leder i Spire, med i arbeidet. Så fulgte en lang prosess med forslag, forkastelser og nye forslag og til sist mye finpuss før oppropet var ferdig. Neste skritt var å få tak i mennesker som både hadde en viss autoritet, som mange kjente til, og som var villige til å underskrive. I innspurten ledet Tone Smith

arbeidet med å få samlet underskriftene og med å kontakte aviser. Resultatet overgikk mine forventninger. Mange skrev at dette var noe de lenge hadde ventet på, og at de gjerne ville underskrive. I det dette skrives, forberedes det derfor en digital underskriftkampanje hvor alle kan delta.

Det har også kommet reaksjoner om at oppropet er vagt og at det ikke pekes på konkrete muligheter, men det er gjort med hensikt. Både vi som utformet oppropet og de som har skrevet under, kan ha ulike ideer om framtidssamfunnet, men nå er det ikke ulikhetene som er vesentlige, men at vi er enige om den aktuelle situasjonen og at noe må gjøres.

Dessverre virker det ikke som om de politikerne som har tatt til motmæle, har forstått alvoret. På Dagsnytt 18 prøvde miljøvernminister Sveinung Rotevatn å latterliggjøre ideen. I Aftenposten var også Kristin Clemets kommentar noe ironisk. Hun påsto at det bare finnes to økonomiske systemer, kommunistisk planøkonomi og markedsøkonomi. Nå har Kina vist at det kan lages en levedyktig blanding, men det må også være mulig å tenke ut noe helt annet. Koronasituasjonen har vist oss at markedsøkonomien har vært lite egnet til å fordele varer og tjenester når mange ikke lenger kan tilby sine varer eller sin arbeidskraft på et marked. Et utgangspunkt for å tenke i helt nye baner kan en finne i Ove Jakobsens Økologisk Økonomi og i min bok En tredje vei- ikke til høyre, ikke til venstre, men frem mot en mer rettferdig og bærekraftig verden.

Framover vil noen fra aksjonsgruppen være med å arrangere debattmøter om systemendring og skrive artikler, og ønsket er at flest mulig engasjerer seg i saken.

[Facebookgruppe: Paradigmeskifte – verden trenger systemendring nå](#)

Nytt fra Cultura Bank

Kontanttjenester i Butikk

Flere av våre kunder som ikke bor i nærheten av Oslo har etterlyst muligheten til å sette inn kontanter i banken. Når dette skrives, er oppstartdato ennå ikke klar, men i løpet av året vil alle våre kunder som har betalingskort fra Cultura Bank kunne ta i bruk tjenesten Kontant i Butikk.

Tjenesten fungerer slik: I kassen i butikkene som er med i dette samarbeidet kan du ta ut og sette inn kontanter innenfor visse beløpsgrenser ved hjelp av ditt betalingskort fra Cultura Bank og pin-koden til kortet. Foreløpig er det alle butikkene til Kiwi og Meny, nesten alle Spar- og noen av Jokerbutikkene som er med i ordningen.

Vi vil komme med nærmere informasjon i vårt elektroniske nyhetsbrev når tjenesten starter opp. Får du ikke nyhetsbrevet vårt? Da kan du bestille det her: www.cultura.no/nyhetsbrev

Husk søknadsfristen til Cultura Gavefond 15. november

Cultura Gavefond har søknadsfrist tre ganger i året, neste gang er 15. november 2020. Bruk søknadsskjemaet som ligger på cultura.no/gavefond.

Ønsker tips til neste nummer av Pengevirke

Årets siste utgave av Pengevirke skal handle om noe som angår oss alle – hvordan vi bor og innretter oss i hverdagen for å skape et godt miljø, både fysisk og sosialt. Det skjer mye spennende rundt i landet, både når det gjelder miljø- og klimavennlig bygging og fellesskapsløsninger og boformer som legger opp til samarbeid og samvær på tvers av familiegrenser. Interessen for urbant jordbruk og selvberging virker som den har økt, og Koronahverdagen har gjort oss mer opptatt av å utnytte de lokale ressursene. Kanskje du kjenner til et prosjekt vi burde skrive om? Kanskje du og ditt nabolag har funnet på noe lurt som kan inspirere andre?

Kontakt redaksjonen ved Jannike Øster-vold, joe@cultura.no dersom du har tips, eller er interessert i å skrive selv. Vi har dessverre ikke noe honorarbudsjet, men sender gjerne noen ekstra eksemplarer av bladet til dere som bidrar med artikler.

Nytt fra CulturaFlokk

Planlegger du et folkefinansieringsprosjekt på CulturaFlokk, så ta kontakt med oss i god tid, så kanskje ditt prosjekt blir valgt ut til å bli presentert i bladet. For bladet som kommer ut i månedsskiftet november/desember, trenger vi beskjed innen 8. oktober, og prosjektet må være publisert på CulturaFlokk senest 27. november.

NY SPILLEFILM OM KLIMA

Alva Heibergs korte liv er en spillefilm om fantasi, klima og hvordan verne om det man er glad i. Filmen bruker historiefortelling og fantasi til å levendegjøre klimakrisen og de utfordringer den stiller oss ovenfor og hvordan den berører livene våre. Manus er skrevet av Mikkel Storm Glomstein, som tidligere blant annet har startet Norsk klimanettverk og har vært partisekretær i MDG. Faktisk brenner han så sterkt for denne saken at han har solgt leiligheten sin for å lage denne filmen!

Bærekraft er også sentralt under innspillingen, så selve filmproduksjonen skal skje med minst mulig utslipp.

Filmen har mottatt 150 000 i utviklingsstøtte, men trenger ennå 100 000 for å komme i gang med innspilling. Alle som gir minst 200 kr får en lenke til den ferdige filmen, og gir du 500 kr, får du invitasjon til premieren. Støtt en bærekraftig og uavhengig klimafilm med å gi et bidrag på CulturaFlokk!

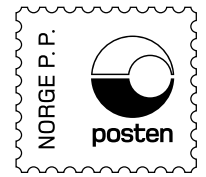

Regissør Mikkel Storm Glomstein.
Foto: CF Wessenberg

Vi oppfordrer Pengevirkes lesere til å støtte prosjektet gjennom CulturaFlokk: fnd.uz/klimafilm

RETURADRESSE
Cultura Bank
Postboks 6800 St. Olavs plass
NO-0130 Oslo

Etableringslån til nye økobønder

Etableringsfasen som ny, ung gårdbruker kan by på økonomiske utfordringer. Cultura Bank tilbyr etableringslån på gunstige vilkår, med renterabatt og avdragsfritak i oppstartsfasen.

Etableringslån er for deg som er **under 45 år**, og som er i ferd med å etablere deg som gårdbruker på konsesjonspliktig eiendom (førstegangskjøp, eller generasjonsskifte).

Cultura Bank kan også tilby ordinære landbrukslån (nedbetalingslån) og rammelån til økologiske og biodynamiske bønder.

Se www.cultura.no/landbruk for mer informasjon!

